

νασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαμωνᾷ, εἰς τὰ ὁποῖα λόγια τοῦ Κυρίου καὶ ἡμεῖς ὀκροῦντες καὶ ὑπκοῦντες, ἐποιήσαμεν τὴν Συνοδικὴν ταύτην ἀπόφασιν κατὰ τῶν ταῦτα ποιούντων Σιμωνικῶν, ὁμοῦ μὲ τὴν βουλὴν καὶ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, τοῦ εἰπόντος τὰ ἀνωτέρω. Ὅθεν, ὡς ἱερὸς Πάπκ, καὶ ἡ σὴ δσιότης ταῦτα φυλάττουσα ἀκριβῶς, ὡς φροντίση νὰ τὰ φανερώσῃ μὲ τὰ ἴσα τούτων καὶ ἀντίγραφκ εἰς τοὺς ὑποκειμένους αὐτῇ Ἐπισκόπους καὶ Χωρεπισκόπους, καὶ εἰς τοὺς ἄλλους ὄλους Κληρικούς τε καὶ λαϊκούς· ἵνα μὲ ἓνα πνεῦμα καὶ μὲ μίαν ψυχὴν, ὄλοι ὁμοῦ οἱ Χριστιανοὶ ἀρματωθέντες, νικήσωμεν τὸν κοινὸν ἐχθρὸν διάβολον, καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ φυτευθεῖσαν τῆς φυλαργυρίας ρίζαν ἐκρίζώσωμεν μὲ ὄλα τῆς τὰ κάκιστα βλαστήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα εἶναι καὶ ἡ Σιμωνία. Ταῦτα εἰπὼν, χαιρετήσας τὴν μετὰ τοῦ Πάπκα ἀδελφότητα, τελειοῖ τὴν ἐπιστολὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν καὶ ὑπεγράφησαν ἅπαντες οἱ σὺν αὐτῷ Ἐπίσκοποι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΝΗΣΤΕΥΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

ΠΡΟΔΕΓΟΜΕΝΑ

Ὁ ἐν Ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης, ὁ φερωνύμως καλούμενος Νηστευτῆς, ἤκμαζεν ἐν ἔτει 580. (1), φθάσας τρεῖς Βασιλεῖς, τὸν Ἰουστίνον, Τιθέριον καὶ Μαυρίλιον (2)· συμβουλή δὲ Κόντυχιου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν, εἰς τὸν Κλήρον καταλέγεται καὶ χειροτονεῖται Διάκονος. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Κόντυχιου, κρατηθεὶς εἰς τὸ χειροτονηθῆναι, οὐκ ἐπέθετο. Ἐπειδὴ δὲ εἶδε φοβερὰν ἔκστασιν, καὶ Ἄγγελους ἤκουσε λέγοντας αὐτῷ νὰ σιωπᾷ καὶ εἰς τοῦτο νὰ μὴ ἀντιτείνῃ, εἰς τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχικον ὄρθον καὶ ἄκων ἀναβιβάζεται, τέταρτος εἰρισκόμενος ἐν τῇ σειρά τῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχῶν, τῶν ὀνομαζομένων μὲ τοῦ Ἰωάννου τὸ ὄνομα (3). Πρῶτος δὲ οὗτος ἀρχισε νὰ ἐπιγράφῃ αὐτὸς ἑαυτὸν μὲ τὸν τίτλον τοῦτον, Οἰκουμενικός (4), διὰ τὸν ὁποῖον, μᾶλλον δὲ διὰ τὴν ὀμωνυμίαν τούτου, ἠκολούθησαν τὰ ἱστορούμενα σιάνδραλα μετὰ τῶν Παπῶν τῆς Ρώμης, Πελαγίου τοῦ β' καὶ Διαλόγου (5). Τόσον δὲ ἀσκησιν καὶ νηστείαν μετεχειρίζετο ὁ ἀοίδιμος, ὥστε ὁποῦ εἰς μὲν ἔξ μῆνης δὲν ἔπτε νερὸν, εἰς τοὺς δεκατρεῖς δὲ ἡμισυ χρόνους, καθ' οὓς ἐπατριάρχευσεν, ἄλλο τι δὲν ἔφαγεν, εἰ μὴ γούλαν τοῦ μαρουλίου, ἢ ὀλίγον πεπόνι, ἢ σταφύλι, ἢ σῦκα, καὶ ὕπνον δὲ ὀλιγώτατον καὶ μεματριμένον ἐλάμβανε, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ τὸ τῆς θαυματουργίας χάρισμα θεόθεν ἐκομίσατο ὁ τριτόβιος, καὶ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ (6) καὶ μετὰ θάνατον (7) ποιμένας δὲ ὁσίως τὸ ποίμνιον αὐτοῦ μετέστη πρὸς Κύριον ἐν ἔτει 619 (8), καταλιπὼν εἰς ἡμᾶς τοὺς παρόντας Κανόνας, οἵτινες κοινότερον Κανονικὸν τοῦ Νηστευτοῦ ὀνομάζονται (9).

(1) Ὁ Μαρκουάρδος ἐν τῇ χρονολογίᾳ, κειμένη ἐν τῇ βιβλ. τῇ καλουμένῃ Γιοῦρις Γραικορωμάνι, καὶ ὁ Μελίτιος ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ τόμ. β'. Κεφ. ε'.

(2) Ὁ Συναξαριστῆς ἐν τῇ β'. τοῦ Σεπτεμβρίου, καὶ ὁ Μαρκουάρδος (αὐτόθι).

(3) Ὁ Μαρκουάρδος αὐτόθι.

(4) Ἐλέγετο μὲν καὶ ἐγράφετο καὶ πρὸ τοῦ Νηστευτοῦ ὁ τίτλος οὗτος εἰς τοὺς Πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἄλλων· οὗτος δὲ ἀρχισεν εἰς ἑαυτὸν νὰ τὸν ἐπιγράφῃ. Καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ κη. τῆς δ'.

(5) Ὅρα εἰς τὴν αὐτὴν ὑποσημείωσιν.

(6) Διὰ προσευχῆς αὐτοῦ καὶ τυφλὸν ἰάτρευσε, καὶ στείρας ἐτεκνούσας ἔδειξε, καὶ δαιμονισμένον τοῦ δαιμονίου ἠλευθέρωσε, καὶ ἄλλους ἀσθενεῖς ἐθεράπευσε. Καὶ ὅρα τὸν Συναξαριστὴν.

(7) Φοβερὸν γὰρ θαῦμα ἐπίησε μετὰ τὸν θάνατόν του, ἐπειδὴ νεκρὸς ὢν, ἐσηκώθη, καὶ ἀντεφίλησε τὸν Ἐπαρχον Νεῖλον, ὅστις ἐπῆγε νὰ τὸν ἀσπασθῇ, κατὰ τὸ σῆθηες, ὡς νεκρὸν, καὶ λόγια τινα εἶπεν εἰς τὸ αὐτὸ του, πάντων βλεπόντων μὲ ἐκπληξιν.

(8) Ἐν τῷ Ὁρολογίῳ κατὰ τὴν β'. τοῦ Σεπτεμβρίου, καθ' ἣν καὶ ἐορτάζεται.

(9) Οἱ Κανόνες τούτου τοῦ Νηστευτοῦ, ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἐπεκυρώθησαν ἀπὸ τὴν ὕστερον γενομένην Οἰκουμενικὴν ς'. Σύνοδον, τὴν καὶ τοὺς λοιποὺς Κανόνας ἐπικυρώσασαν (δὲν ἤξεύρω διὰ ποίαν ἀφορμὴν) μ' ὄλον τοῦτο ἐπικυροῦνται, ὀρισμένως μὲν ἀπὸ τὸν Βαλσαμῶνα, ἀπὸ τὸν Βλάσταριν, ἀπὸ τὸν Ἀρμενόπουλον, ἀπὸ τὸν Νικηφόρον Χαρτοφύλακα καὶ ἀπὸ τὸν Νικόλαον

Πατριάρχην, ἀορίστως δὲ ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν πρᾶξιν αὐτὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν οἱ τοῦ Νηστευτοῦ Κανόνες ἐβάλλοντο. Πολλοὶ γὰρ ἐξωμολογοῦντο καὶ ἐδιορθόνοντο κατ' αὐτὸν, ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Βαλσαμῶνος (καθὼς αὐτὸς οὗτος ὁ Βαλσαμῶν λέγει τοῦτο ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ τελευταίου Κανόνος τοῦ Νικολάου), ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς καιροὺς Νικολάου τοῦ Πατριάρχου, ὡς τοῦτο δηλοῦται ἀπὸ τὸν ρηθὲντα τελευταῖον αὐτοῦ Κανόνα. Εἰ δὲ καὶ ὁ ρηθεὶς αὐτὸς Νικόλαος ἐν τῷ προρρηθῆντι Κανόνι λέγει, ὅτι τὸ Κανονικὸν τοῦ Νηστευτοῦ, πολλῇ συγκαταβάσει χρῆσάμενον, πολλοὺς ἀπώλεσε, τοῦτο δὲν πρέπει νὰ νοῆται ἀπλῶς, ἀλλὰ μετὰ προσδιορισμοῦ, ὅτι δηλ. μεταχειρίζεται καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν ἐπιτιμίων τὴν συγκατάβασιν, ἀλλ' ὄχι καὶ κατὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὅπου διορίζει. Ἄν θέλωμεν γὰρ νὰ ἐξετάσωμεν μὲ ὄρθον λογαριασμὸν τὴν ἀλήθειαν, τὸ Κανονικὸν τοῦ Νηστευτοῦ, διὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὅπου δίδει, ὄχι μόνον δὲν εἶναι συγκαταβατικὸν, ἀλλὰ (ἀποτολμῶ νὰ εἰπῶ) ὅτι εἶναι κοντὰ εἰς τοὺς φιλοσάρκους καὶ ὀλίγον αὐστηρὸν· διότι περισσύτερον προκρίνει ἓνας φιλόσαρκος νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τὰ ὁσία Μυστήρια ἑπτὰ ἢ δέκα ἢ δεκαπέντε χρόνους, καθὼς διορίζουν οἱ Κανόνες τῶν λοιπῶν Πατέρων, παρὰ νὰ ἀπέχῃ μὲν ἀπὸ τὴν Κοινωνίαν τρεῖς μόνους χρόνους, νὰ ξηροφαγῇ δὲ μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ νὰ κάμνῃ διακοσίας ἢ τριακοσίας μετανοίας καθ' ἑκάστην, καὶ ἄλλας σκληραγωγίας νὰ κάμνῃ, καθὼς διορίζει τὸ Κανονικὸν τοῦτο τοῦ Νηστευτοῦ. Ἀληθῶς τότε γίνεται συγκαταβατικὸν καὶ πολλοὺς ἠμπορεῖ νὰ ἀπολέσῃ ἀνίσως οἱ πνευματικοὶ καὶ Ἀρχιερεῖς ὅπου τὸ μετα-

Οἱ λε' Κανόνες Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ, ἐρμηνευόμενοι.

ΚΑΝΩΝ Α'. (ἢ ἀπολογία)

«Τὸ συντέμνειν ἡμᾶς τοὺς τῆς μετανοίας χρόνους, οὐκ ἂν δόξη μὴ λόγον σῶζον τοῖς ἁγίοις, ὡς οἶμαι, λογιζομένοις. Ἐπεὶ γὰρ οὔτε παρὰ τῷ μεγάλῳ Πατρὶ Βασιλείῳ, οὔτε μὴν παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις τῶν θεσπεσίων ἡμῶν Πατέρων νηστεία τις, ἢ ἀγρυπνία, ἢ γο- νυκλισίων ἀριθμὸς ὠρίσθη τοῖς ἀμαρτάνουσι, μόνη δὲ τῆς ἱερᾶς ἀποχῆς Κοινωνίας, δεῖν ἡμεῖς φήθημεν, τοῖς γνησίως μετανοοῦσι καὶ τὴν σάρκα σκληραῖς ἀγωγαῖς κατατρύχειν προθυ- μουμένοις, καὶ βίον εὐγνωμόνως μετιέναι τῆς πρώην κακίας ἀντίρροπον, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐγκρατείας, ἀντιμετερεῖν αὐτοῖς καὶ τὴν τοῦ χρόνου τῆς μετανοίας ἐλάττωσιν. Οἷον εἴ τις οἴνου μὴ πίνειν ἐπὶ ῥηταῖς ἡμέραις κατεδέξατο, ἐνιαυτὸν καὶ ἡμεῖς ἐκρίναμεν ἀφαιρεῖν ἓνα τῆς ὀρισθείσης τῷ αὐ- τοῦ πταίσματι πρὸς τῶν Πατέρων ἐπιτιμίας. Ὡσαύτως εἰ κρέως ἐγκράτειαν ἐπαγγέλλεται πρὸς καιρὸν, ἕτερον ἡμεῖς χρόνον ἐκκόπτειν ἐδοκιμάσαμεν, εἰ τυροῦ καὶ ὠῶν, ἢ ἰχθύος, ἢ ἐλαίου, καὶ οὕτω καθ' ἑκά- στην ἐγκράτειαν ἐνδὸς τῶν τοιούτων εἰδῶν, ἓνα χρόνον περιερεῖν. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰ συχναῖς γονάτων κλίσει τὸ θεῖον ἐξευμενίζειν αἰρεῖται, ὁμοίως ποιεῖν, καὶ μάλιστα εἰ φιλότιμον πρὸς ἐλεημονύνην καὶ τῆς δυνάμειος οὐκ ἀποδέουσαν τὴν προαίρεσιν ἐπιδείκνυται. Εἰ δὲ καὶ μετὰ τὸ παράπτωμα τὸν Θεοφιλῆ τις καὶ μονότροπον βίον ὑπῆλθεν, εἴτι συντομωτέραν αὐτῷ μνηστεύειν ἄφεςιν καλῶς ἔχειν ἐδοκιμάσαμεν, διὰ βίου μέλλοντι κακοπάθειαν μετιέναι, ἀγωγῇ τοιῶδε προσήκουσαν».

Τῆς ε. ιβ'.
τῆς ς. ρβ'.
τῆς ἐν' Ἀγκύρ.
β'. ε. καὶ ζ'.
τοῦ Βασίλ. β'.
γ'. οδ'. πδ'.
Γρηγ. Νύσσ.
δ'. ε. ζ'. η'.

Ἐρμηνεία.

Εἰς τὸν α. τοῦτον Κανόνα ἀπολογεῖται ὁ Ἅγιος εἰς ἐκείνους ὅπου τυχὸν ἤθελαν τὸν κατηγορήσουν διατὶ ἐσύντεμε τοὺς χρόνους τῆς μετανοίας, καὶ λέγει, ὅτι ἡ συντομία αὕτη ὅπου ἐμετ' ἐχειρίσθη, κοντὰ εἰς τοὺς φρο- νίμους καὶ στοχαστικούς, δὲν εἶναι χωρὶς λογαριασμῶν καὶ διάκρισιν (1). Θεμελιούται δὲ ὁ λογαριασμὸς οὗτος

χειρίζονται, συγκαταβιβάζουσι μὲν τοὺς χρόνους τῶν ἐπιτιμιῶν εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς κατὰ τὸν Νηστευτὴν, δὲν δίδουσι δὲ καὶ τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τὰ ἐπιτίμια ὅπου αὐτὸς διορίζει, λέγω, τὴν μέχρις ἐννάτης ξηροφαγίαν καὶ τὰς τόσας μετανοίας καὶ τὰ λοιπὰ, ἀλλὰ διὰ ἀργύρια ἢ διὰ χατίρια, ἢ δι' ἄλλας αἰτίας συ- καταβιβάζουσι καὶ αὐτὰ ὁμοῦ μὲ τοὺς χρόνους, τὸ ὁποῖον πα- ρανομιώτατα καὶ παρὰ Κανόνας ποιοῦσι, καὶ ἔχουσι νὰ δώσουν λόγον εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀπώλειαν ὅπου προξενουσι τῶν ἐξο- μολογουμένων αὐτοῖς ψυχῶν, μὲ τὴν πλατείαν ἰδὸν ὅπου τῶν ἀνοίγουσιν. «Ὅθεν καὶ θεοδιορθώσου, δι' ἀγάπην Θεοῦ, τὸ ψυ- χοβλαβὲς αὐτὸ κακὸν ὅπου κάμνουσι. Ὁ γὰρ Ἅγιος Νηστευ- τῆς οὗτος σχεδὸν εἰς κάθε Κανόνα λέγει, ὅτι ὅποιος δὲν θέλει νὰ φυλάξῃ τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τὸν Κανόνα ὅπου αὐτὸς διορί- ζει, οὗτος οὐδὲ τοὺς ὀλίγους χρόνους τῆς ἀποχῆς τῆς Κοινω- νίας νὰ φυλάττῃ ὅπου αὐτὸς ἐδιώρισεν, ἀλλὰ τοὺς πολλοὺς χρό- νους ὅπου ἐδιώρισαν οἱ Πατέρες. Ἀλλὰ τί ὑπεραπολογουῖμαι ἐγὼ διὰ τὴν συγκατάβασιν τῶν Κανόνων τούτων; αὐτὸς ὁ ἴδιος Νηστευτῆς δίδει τὴν εὐλογον ἀπολογίαν διὰ τὴν τοιαύτην συ- κατάβασιν ἐν τῷ α. Κανόνι αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀπολογεῖται ἢ συμφωνία τῶν ἄλλων Κανόνων τῶν Πατέ- ρων, ἢ γεγραμμένη ἐν τῷ περιθωρίῳ, καὶ ὅρα καλῶς. Δίδομεν δὲ τὴν εἴδησιν εἰς τοὺς ἀναγνώστας, ὅτι, ἐπειδὴ καὶ εὐρίσκονται (καὶ ἡμεῖς εὐρήκαμεν) πολλὰ χειρόγραφα βιβλία, περιέχοντα Κανόνας τινὰς, οἱ ὅποιοι ἐπιγράφονται μὲν ὅτι εἶναι τοῦ Νη- στευτοῦ, πολλὰ δὲ παραλογιώτατα καὶ πάντῃ πάντως παράνομα καὶ ἀκανόνιστα περιέχουσι, τόσον εἰς καταλύσεις νηστειῶν, ὅσον καὶ εἰς ἄλλας ὑποθέσεις, ὥστε ὅπου φαίνονται οἱ διορισμοὶ αὐτοὶ νὰ ἴναι αἰρετικοῦ τινος καὶ κακόφρονος ἀνθρώπου ἐπισπα- ρὰ καὶ γεννήματα, καὶ ὄχι τοῦ Ἁγίου τούτου, τοῦ διὰ τὰς ὑπερ- βολικὰς του νηστείας ὀνομασθέντος Νηστευτοῦ. Ἐπειδὴ, λέγω,

καὶ τοιοῦτοι εἶναι οἱ ἐν χειρογράφοις ψευδεπίγραφοι Κανόνες τοῦ Νηστευτοῦ, ἀπαγε γὰρ ἀπὸ τὸ νὰ ἴναι τοῦ Νηστευτοῦ, διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἠκολουθήσαμεν εἰς δύο ἀξιοπίστους μάρτυρας, τὸν Ματθαῖον Βλάσταριν καὶ τὸν Κωνσταντῖνον Ἀρμενόπουλον, οἵ- τινες ἐν συνόψει ἀναφέρουσι τοὺς ἀληθεῖς καὶ γνησίους Κανόνας τοῦ Νηστευτοῦ· μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως ὁ Βλάσταρις, τοῦ ὁποῖου καὶ τὴν σύνοψιν ὅπου ἔχει εἰς τοὺς Κανόνας αὐτολεξεῖ μετεχειρίσθημεν ὡς ἴδιον κείμενον τοῦ Νηστευτοῦ, ὀλίγα μὲν τινα παραλλάξαντες κατὰ τὴν λέξιν μόνον, ἀφήσαντες δὲ ἐξω- τοὺς τοῦ Πατριάρχου Μεθοδίου Κανόνας τοὺς περὶ τῶν ἀρησι- χριστιῶν διορίζοντας, καὶ εἰς τὴν σύνοψιν ταύτην ἐμπεριεχομέ- νους, ἐπειδὴ καὶ κατ' ὄνομα ἐπιγράφονται ἀπὸ τὸν ἴδιον Βλά- σταριν ὅτι εἶναι τοῦ Μεθοδίου, οἵτινες καὶ ἐν τῷ Εὐχολογίῳ περιέχονται· ἀφήσαμεν δὲ καὶ τοὺς συμφώνους Κανόνας τῶν ἄλ- λων Πατέρων, καὶ μόνους τοὺς ἰδίους τοῦ Νηστευτοῦ κατεγρά- ψαμεν. Καὶ λοιπὸν ἐπάνω εἰς τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν δύο τούτων σοφῶν ἀνδρῶν, τὴν γνησιότητα τῶν Κανόνων τοῦ Νηστευτοῦ ἐστηρίξαμεν καὶ ἐβεβαιώσαμεν, ὅλους δὲ τοὺς ἄλλους ψευδεπιγρά- φους ἀπερρίψαμεν, καὶ φανερόνομεν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀδελ- φούς νὰ μὴ τοὺς δέχωνται, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀποβάλλουσιν ὡς νό- θους, καὶ ψυχικὴν προξενούντας ἀπώλειαν. Ἡ αἰτία δὲ, διὰ τὴν ὁποῖαν ἐγράψαμεν χωριστὰ μόνους τοὺς Κανόνας τούτους τοῦ Νηστευτοῦ, καὶ ὄχι ἄλλου τινὸς Πατρός (ἐξω δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς μὴ ἐπικυρουμένους ὑπὸ τῆς ς'. Οἰκουμένης) εἶναι, διατὶ κατ' αὐτοὺς καὶ πάλαι, καὶ τώρα, οἱ περισσότεροι Πνευματικοὶ (διὰ νὰ μὴ εἰπῶ ὅλοι) ἐξομολογοῦν καὶ διορθοῦν τοὺς μετανοοῦντας Χριστιανούς.

(1) Αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἀπολογίαν, ὅπου κάμνει ὁ Νηστευτῆς ὑπὲρ ἑαυτοῦ, κάμνει καὶ ὁ Νικηφόρος Χαρτοφύλαξ (παρὰ τῆ βιβλ. τῆ καλουμένη Γιοῦρις Γραικορωμάνι σελ. 343.) διὰ τὸν

ἐπάνω εἰς ταύτην τὴν ἀφορμὴν· διότι, ἐπειδὴ οὔτε ὁ μέγας Πατὴρ Βασίλειος, οὔτε οἱ ἄλλοι παλαιότατοι Πατέρες ἐδιώρισαν εἰς τοὺς μετανοοῦντας ἱκανοποίησιν καὶ Κανόνα με νηστείαν, ἢ ἀγρυπνίαν, ἢ γονυκλισίας, ἀλλὰ ἐκανόνισαν αὐτοὺς με μοναχὴν τὴν ἀποχὴν τῆς θείας Κοινωνίας (1), διὰ τοῦτο, λέγει ὁ Ἅγιος, ἡμεῖς ἐκρίναμεν εὐλογον, νὰ ὀλιγοστεύσωμεν τοὺς χρόνους τῆς μετανοίας εἰς ἐκείνους, ὅπου γνησίως μετανοοῦν, καὶ προθυμοποιοῦνται νὰ ταλαιπωρήσουν τὸ σῶμα τῶν με σκληραγωγίας, καὶ νὰ ζήσουν εἰς τὸ ἐξῆς ζωὴν ἐνάρετον ἐναντίαν εἰς τὴν προτέραν κακὴν ζωὴν ὅπου εἶχον. Νὰ ὀλιγοστεύσωμεν ὁμοίως τοὺς χρόνους αὐτοὺς κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἐγκρατείας, ὅπου ἤθελον δεῖξει· λόγου χάριν, ἀνίσως ὁ μετανοῶν δεχθῆ ὡς Κανόνα τὸ νὰ μὴ πίνῃ κρασί εἰς τόσας διωρισμένους ἡμέρας, ἐκρίναμεν εὐλογον νὰ ὀλιγοστεύσωμεν εἰς αὐτὸν ἕνα χρόνον παρακάτω ἀπὸ τοὺς χρόνους τοῦ ἐπιτιμίου, ὅπου διορίζουσιν εἰς αὐτὸν οἱ Κανόνες τῶν Πατέρων. Ὅμοίως ἂν ὑπόσχεται νὰ μὴ φάγῃ κρέας, νὰ τοῦ ὀλιγοστεύσωμεν ἄλλον ἕνα χρόνον. Ὅμοίως ἂν δὲν φάγῃ τυρὶ, ἢ αὐγά, ἢ ψάρι, ἢ λάδι, εἰς κάθε ἕνα ἀπὸ αὐτὰ ἐκρίναμεν νὰ τοῦ ὀλιγοστεύσωμεν ἕνα χρόνον. Ἀνίσως δὲ θέλῃ νὰ ἐξιλεώνη τὸν Θεὸν καὶ με συχνὰς γονυκλισίας καὶ μετανοίας, ὁμοίως καὶ δι' αὐτὰς νὰ τοῦ ὀλιγοστεύσωμεν ἕνα χρόνον, καὶ μάλιστα ἀνίσως θέλῃ νὰ δείχνῃ καὶ τὸ χεῖρ του πλουσιολόχον εἰς ἐλεημοσύνην, καὶ κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ πλούτου ὅπου ἔχει, νὰ δείχνῃ καὶ τὴν προαίρεσίν του ἰσόμετρον εἰς τὸ νὰ μεταδίδῃ. Ἀνίσως δὲ ὁ μετανοῶν μετὰ τὸ οἰονδηποτε ἁμαρτήματα ὅπου ἐπραξεν, ἔγινε καὶ Μοναχός, ἐκρίναμεν εὐλογον, πλέον ὀλιγοχρόνιον νὰ δίδωμεν εἰς αὐτὸν τὴν τοῦ ἁμαρτήματός του συγχώρησιν, ἐπειδὴ διὰ τῆς μοναχικῆς πολιτείας ἔχει νὰ ἀπερνεῖ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν σκληραγωγίαν καὶ ἀκκοπήθειαν. Ὅρα καὶ τὸν 16'. τῆς α'. καὶ πᾶσαν τὴν ἐν ἐκείνῃ συμφωνίαν τῶν Κανόνων, οἵτινες ὑπεραπολογοῦνται διὰ τὴν ὀλιγόστευσιν ταύτην τῶν χρόνων ὅπου ἔλαμεν ὁ Νηστευτής. Λέγουσι γὰρ καὶ αὐτοὶ ὅτι κατὰ τὴν διάθεσιν καὶ μετάνοιαν τῶν ἐξομολογουμένων, οὕτω πρέπει νὰ ὀλιγοστεύωνται εἰς αὐτοὺς καὶ οἱ χρόνοι τῶν ἐπιτιμίων.

ΚΑΝΩΝ Β'.

Ἡ διὰ τῶν λογισμῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν τῆς ἡδονῆς προσβολή, ὡς ἁμαρτίαν μήπω ἀπεργασμένη καὶ ἀνεπιτίμητος τὸ παράπαν.

Ἔ ρ μ η ν ε ἰ α.

Ἡ προσβολή, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τῆς Κλίμακος (λόγος 16.), εἶναι λόγος ψιλός, ἢ καὶ εἰκὼν τοῦ τυ-

Νηστευτὴν λέγων «Συνήθειαν παρελάβομεν, ὥστε κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ καθ' ἑνὸς νὰ οἰκονομοῦμεν καὶ τὰ ἐπιτίμια». Πλὴν τοῦτο λέγομεν, ἐκεῖνα ὅπου φαίνονται πῶς δὲν τὰ εἶπεν ὁ Νηστευτής κατὰ τὴν ἀκρίθειαν τῶν Κανόνων, ὅποιος φρόνιμος τὰ στοχασθῆ. Ὅλα κατὰ τὴν διάνοιαν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν Πατέρων τὰ εὐρίσκει· διότι, ἐπειδὴ ὁ μέγας Βασίλειος εἰς τὸν 10'. Κανόνα παραγγέλλει νὰ δίδεται ἄδεια εἰς κάθε Οἰκονόμου ψυχῶν νὰ αὐξάνῃ, καὶ νὰ ὀλιγοστεύῃ τὰ ἐπιτίμια κατὰ τὰς διαθέσεις καὶ τὰ πρόσωπα, καὶ τὰ πράγματα τῶν ἐξομολογουμένων, καὶ με διάκρισιν νὰ οἰκονομῇ τὴν τῶν ψυχῶν ὀφείλειαν, δὲν εἶναι παράδειξον ἂν καὶ ὁ Νηστευτής εἰς τοῦτον τὸν Κανόνα πειθόμενος, ἐκαινοτόμησε τίποτε, κατὰ τὸ πνευματικὸν χάρισμα ὅπου τοῦ ἐδόθη, οἰκονομῶν βίβια τὸν ἁμαρτωλὸν πρὸς ὀφείλειαν.

(1) Ἀνίσως δὲ ἀπορῆ τινὰς διατὶ οἱ παλαιοὶ Πατέρες διωρισμένην ἱκανοποίησιν δὲν ἔδωκαν εἰς τοὺς μετανοοῦντας τόσων νηστειῶν, ἢ τόσων καὶ τόσων μετανοιῶν (ἀδιόριστον γὰρ ἱκανοποίησιν ἀφῆκαν εἰς τὸν καθ' ἕνα ἁμαρτωλὸν νὰ κάμῃ, διὰ δακρύων καὶ νηστειῶν, καὶ ἄλλων ἀγαθοεργειῶν), ἀλλὰ μόνον διωρισμένως τὴν ἀποχὴν τῆς Κοινωνίας, ἂν, λέγω, περὶ τούτου ἀπορῆ τινὰς, ἀποκρινόμεθα ὅτι οἱ τότε Χριστιανοὶ τόσῃ θερμῇ ἀγάπῃ εἶχον εἰς τὸ νὰ μεταλαμβάνουν συνεχῶς τὰ θεία Μυστήρια, ὥστε ὅπου, ἂν τινὰς τοὺς ἐμπόδιζεν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν Μυστηρίων, τοῦτο ἐφαίνετο τῇ ἀληθείᾳ εἰς αὐτοὺς πρᾶγμα μέγαλον καὶ ἀνυπόφορον, καὶ Κανὼν καὶ βαρυτάτη ἱκανοποίησις. Ὅθεν καὶ οἱ θεῖοι ἐκεῖνοι Πατέρες, τοῦτο γινώσκοντες, ἄλλην βαρυτέραν ἱκανοποίησιν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ εὑρουν διὰ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν ἀπὸ τὴν κακίαν, ὡσάν τὸ νὰ τοὺς ἐμποδίσουν ἀπὸ τὴν κοινωνίαν τῶν Μυστηρίων. Ὅτι μὲν οὖν ἐπιτίμια ὀνομάζονται, καὶ ὡς ἐπιτίμια λογίζονται εἰς τοὺς ἁμαρτάνοντας ἢ νηστείας καὶ προσευχαίς καὶ ὁ συντριμμὸς τοῦ σώμα-

τος, καὶ πάντα τὰ ἔργα τῆς μετανοίας, καὶ οἱ καρποὶ τοὺς ὁποίους διωρισμένως ἐν τοῖς Κανόσι τούτοις ἐκθέτει ὁ Νηστευτής, ὅρα εἰς τὸν 16'. τῆς α'. καὶ β'. τῆς ἐν Ἀγκύρα, καὶ α'. καὶ γ'. τοῦ Πέτρου, καὶ τὸν γ'. τοῦ μεγάλου Βασιλείου. Ἐξαιρέτως δὲ ὅρα εἰς τὰ ἀσκητικὰ τοῦ αὐτοῦ Βασιλείου ἐν τοῖς ἐπιτιμίοις, ὅπου δίδονται ὡς ἐπιτίμιον, οὐ μόνον ὁ ἀφορισμὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ μένειν ἀσίτους τοὺς ἁμαρτήσαντας Μοναχοὺς, καὶ τὸ στῆναι εἰς προσευχὴν. Ὅτι δὲ ὁ θεῖος οὗτος Νηστευτής φυλάττει ἐν τοῖς Κανόσι τούτοις καὶ τὰ δύο ἐκεῖνα τὰ ἴδια τοῦ πνευματικοῦ Οἰκονόμου ὅπου ἀναφέρει ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ γ'. καὶ ἡ ς'. ἐν τῇ ρβ'. τὴν ἀκρίθειαν δηλ. καὶ ἀκρότητα καὶ τὸν τύπον καὶ τὴν συνήθειαν, εἰς τοὺς μὴ καταδεχομένους τὴν ἀκρίθειαν, ὅρα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ 16'. τῆς α'. ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ καὶ ἐνταῦθα λέγωμεν. Καὶ ἀφῖνω νὰ λέγω ὅτι πολλαχοῦ τῶν Κανόνων, τόποι τῆς μετανοίας καὶ τῶν μετανοοῦντων καλοῦνται, οἱ δ' τόποι τῶν προσκλαιόντων, τῶν ἀκρωμένων, τῶν ὑποπιπτόντων καὶ τῶν συνεσιώτων, οἵτινες ἐδίδοντο ἐπιτίμια τῇ τότε καιρῷ· λέγω δὲ τῇ τότε καιρῷ, ἐπειδὴ τὴν σήμερον οὐδεὶς τῶν μετανοοῦντων εἰς τοὺς τοιοῦτους τόπους τίθεται. Λέγει γὰρ ὁ Ζωναρᾶς εἰς τὸν 10'. Κανόνα τῆς ἐν Λαοδικ. «Ἀλλὰ νῦν τὰ τῶν ἐν μετανοίᾳ οὐ γίνεται, οὐκ οἶδ' ὅπως σχολάσαντα». Ὁ δὲ Θεσσαλονίκης Συμεὼν προστιθεὶς τὴν αἰτίαν λέγει· «Νῦν δὲ διὰ τοὺς διωγμοὺς καὶ συνεχεῖς περιστάσεις, οὕτω τῶν Πατέρων καλὸν εἶναι λογισαμένων κατηχοῦμενοι μὲν, καὶ ἀνεσάμενοι καὶ φονεύσαντες, ἐξωθοῦνται, οἱ δὲ λοιποὶ βάπτισμά μόνον κεκτημένοι ἀφένται, ἰδίᾳ τῆς μετανοίας αὐτῶν παρὰ τῶν πνευματικῶν Πατέρων ἐνεργουμένης.» Πλὴν ἀλλὰ ἀμποτε καὶ τώρα νὰ ἐνεργοῦντο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἱ τέσσαρες αὐταὶ τάξεις τῶν μετανοοῦντων, διατὶ ἀπὸ τὴν ἐντροπὴν τῶν ἀνθρώπων ἤθελεν ἐκκόπτεται ἡ ἁμαρτία εὐκολώτερα.

χόντος πράγματος, ἥτις νεωστὶ καὶ κατὰ πρώτην φοράν φαίνεται εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὴν καρδίαν. Λοιπὸν εἰς τοῦτον τὸν Κανὸνα λέγει ὁ Ἅγιος καὶ συνώνυμός του Νηστευτῆς, ὅτι ἡ προσβολὴ αὕτη τοῦ λογισμοῦ, ἡ ὁποία φέρει εἰς τὴν καρδίαν σαρκικὴν τινὰ ἡδονὴν, εἶναι τελείως ἀκανόνιστος, ὡσάν ὁποῦ ἀμαρτίαν ἀκόμη δὲν ἔκαμε. Πρέπει δὲ νὰ ἡξεύρωμεν ὅτι καθολικῶς ὅλοι οἱ πονηροὶ λογισμοὶ προσβάλλουσιν εἰς τὴν ψυχὴν, ἢ ἐσωτερικῶς, ἢ ἐξωτερικῶς. Καὶ ἐσωτερικῶς μὲν προσβάλλουσιν, ἢ διὰ ἰδέας καὶ εἰκόνας τυπουμένης ἐν τῇ φαντασίᾳ θεωρητικῶς, ἢ διὰ τοῦ ἐνδιαθέτου λόγου τῆς καρδίας, τυπουμένου ἐν τῇ αὐτῇ φαντασίᾳ ἀκουστικῶς. Ἐξωτερικῶς δὲ προσβάλλουσιν εἰς αὐτὴν διὰ μέσου τῶν αἰσθητῶν ἀντικειμένων εἰς τὰς πέντε αἰσθήσεις μας, ἡγουν διὰ τῶν ὄρατῶν πραγμάτων, ἀκουστῶν, ὀσφραντῶν, γευστῶν καὶ ἀπτῶν. Αἷτια δὲ καὶ τῶν ἐσωτερικῶς καὶ τῶν ἐξωτερικῶς κινουμένων λογισμῶν εἶναι τρία. Κυρίως μὲν καὶ πρώτως οἱ δαίμονες, δευτέρως δὲ καὶ καταχρηστικῶς, τὰ πάθη, ἡγουν αἱ πληγαὶ, ὅπου ἐφθάσαμεν νὰ λάβωμεν ἐσωτερικῶς εἰς τὴν καρδίαν μετὰ τὴν προαίρεσίν μας καθ' ἑξῆς, ἢ μισοῦντες κἀνὲνα πρᾶγμα, ἢ ἀγαπῶντες αὐτὸ ἐμπαθῶς, τρίτον δὲ καὶ πόρρω αἷτιον εἶναι ἡ διεφθαρμένη ἐκ τῆς παροκκοῆς κατάστασις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως (1).

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Ὁ συνδυασμὸς μετανοίας ἀποπλύνεται δώδεκα.

Ἑρμηνεία.

Ὁ συνδυασμὸς δὲ εἶναι, κατὰ τὸν ρηθέντα Ἅγιον Ἰωάννην (αὐτόθι), ὅταν δεχθῇ καὶ συνομιλήσῃ ψυχὴ μετὰ πάθος, ἢ χωρὶς πάθος, μετὰ τὸν φανέντα λογισμὸν, τὸν ὁποῖον τοῦτον ὁ συνώνυμός του οὗτος Νηστευτῆς λέγει, ὅτι εἶναι ὑπὸ ἐπιτίμιον, καὶ ὅτι καθαρίζεται μετὰ γονυκλισίας δώδεκα, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν προαίρεσιν τοῦ ἀνθρώπου στέκει, ἢ νὰ δεχθῇ τὸ φανέν διὰ τῆς προσβολῆς καὶ νὰ συνομιλήσῃ μετὰ αὐτὸ, ἢ νὰ τὸ ἀποβάλλῃ καὶ νὰ μὴ τὸ δεχθῇ παντελῶς. Τὸν συνδυασμὸν ὑπὸ ἐπιτίμιον βάλλει καὶ ὁ τῆς Κλίμακος (αὐτόθι) (2).

ΚΑΝΩΝ Δ'.

Ἡ πάλη, ἢ στεράνων, ἢ τιμωρίας ἀξία.

Ἑρμηνεία.

Ἡ πάλη εἶναι, κατὰ τὸν ἴδιον Ἰωάννην τῆς Κλίμακος (αὐτόθι), μία δύναμις τῆς ψυχῆς ἰσόμετρος μετὰ τὸν μαχόμενον λογισμὸν, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐάν μὲν θέλῃ ἡ ψυχὴ, νικᾷ τὸν λογισμὸν, ἐάν δὲ δὲν θέλῃ, νικᾶται ἀπὸ αὐτόν. Ὅθεν τόσον ὁ τῆς Κλίμακος, ὅσον καὶ ὁ θεὸς οὗτος Νηστευτῆς, λέγουσιν ὅτι ἡ πάλη αὕτη, ἢ γίνεται αἰτίαι νὰ λάβῃ στέφανα ἢ ψυχὴ, ἐάν δηλαδὴ νικήσῃ τὸν πονηρὸν λογισμὸν, ἢ νὰ λάβῃ κόλασιν καὶ τιμωρίαν, ἐάν δηλαδὴ νικηθῇ ἀπὸ αὐτόν (3).

ΚΑΝΩΝ Ε'.

Ἡ συγκατάθεσις αἰτία καὶ ἀρχὴ τῶν ἐπιτιμιῶν.

(1) Σημείωσαι ὅτι, κατὰ μὲν τὸν ἀσκητὴν Μάρκον, προσβολὴ εἶναι ἓνα ἀνείδωλον κίνημα καρδίας κατεχομένης ὑπὸ τῶν ἐμπειρῶν ὡσάν μέσα εἰς κλεισοῦραν, κατὰ δὲ τὸν Ἰωσήφ Βρυέννιον (λόγιος ἐ. περὶ Τριάδος), προσβολὴ εἶναι ἡ ἀπλῶς γενομένη τοῦ ἐχθροῦ ὑπόμνησις καὶ ἐνθύμησις, οἷον κἀμε τοῦτο, ἢ τοῦτο. Αὕτη δὲ εἶναι ἀπὸ τὰ ἀκούσια καὶ οὐκ ἐφ' ἡμῖν, ὡσάν ὁποῦ δὲν εἶναι ἡ προαίρεσις μας αἰτία νὰ μᾶς προσβάλλουν οἱ λογισμοί, ἀλλὰ ὁ διάβολος, ὁ κακὸς σπορεύς τῶν τοιούτων. Ὅθεν ἡ προσβολὴ τῶν λογισμῶν λέγεται νὰ ᾖ ἀνεπιτίμητος, ὅχι μόνον διὰ τὴν ἀκόμη ἀμαρτίαν δὲν ἐγέννησεν, ἀλλὰ μάλιστα διὰ τὴν εἶναι ἀκούσιος καὶ ὅχι τῆς προαιρέσεώς μας. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον (διατάξ. ιζ'. ἢ ιη.) κατὰ δύο τρόπους προσβάλλουσιν εἰς ἡμᾶς οἱ ἀπρεποὶ λογισμοί, ἢ διὰ τὴν ἡ ψυχὴ ἀμελεῖ καὶ ἀργεῖ ἀπὸ πνευματικὰ νοήματα, καὶ μετεωρίζεται ἀπὸ λόγου τῆς εἰς νοήματα τὰ μὴ πρόποντα, καὶ ἀπὸ μίαν φαντασίαν μεταβαίνει εἰς ἄλλην, ἢ κατ' ἐπιβουλήν τοῦ διαβόλου, ὅστις θέλει νὰ φαντάζῃ εἰς τὴν διανοίαν μας ἀτόπους λογισμοὺς, καὶ μετὰ αὐτοὺς νὰ μᾶς ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴν θεωρίαν καὶ στοχασμὸν τῶν καλῶν καὶ ὠφελίμων πραγμάτων. Ἐπειδὴ, λέγω, κατὰ

δύο τρόπους προσβάλλουσιν εἰς ἡμᾶς οἱ κακοὶ λογισμοί, φανερόν εἶναι ὅτι ἢ μὲν προσβολὴ, ἢ κατ' ἐπιβουλήν γινομένη τοῦ διαβόλου, εἶναι τελείως ἀνεύθυνος καὶ ἀνεπιτίμητος, ἢ δὲ προσβολὴ ὁποῦ γίνῃ ἀπὸ τὴν ἀργίαν καὶ ἀμελείαν τῆς ψυχῆς δὲν εἶναι ἀνεπιτίμητος, ὅχι διὰ τὴν προσβολὴν καθ' αὐτὴν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀμελίαν τῆς ψυχῆς καὶ οὕτως ἐν ἀμελείᾳ καὶ ἀργίᾳ εὐρῶν αὐτὴν ὁ ἐχθρὸς, ἐπρόσβαλεν εἰς αὐτὴν τὸν πονηρὸν λογισμὸν. Λέγεται δὲ προσβολὴ κυρίως ἐπὶ τῶν κακῶν λογισμῶν, καὶ ἢ τοῦ ἄλλοτε μὴ νοηθέντος πράγματος, καταχρηστικῶς δὲ, καὶ ἢ κατὰ πρόληψιν τοῦ καὶ ἄλλοτε νοηθέντος πράγματος.

(2) Τὸν συνδυασμὸν τῶν λογισμῶν ὀρίζει ἔτσι ὁ Βρυέννιος (αὐτόθι). Συνδυασμὸς ἐστὶ παραδοχὴ τοῦ ὑποβαλλομένου λογισμοῦ παρὰ τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἢ μετ' αὐτοῦ μελέτη καὶ ὁμιλία, ἢ παρὰ τῆς προαιρέσεως ἡμῶν.

(3) Ἡ πάλη ὀρίζεται ἀπὸ τὸν Βρυέννιον οὕτως. Ἡ πάλη ἐστὶν ἀντίστασις, ἢ πρὸς ἀναίρεσιν τοῦ λογισμοῦ τοῦ πρὸς τὸ πάθος ἐρεθίζοντος, ἢ πρὸς αὐτὸν συγκατάθεσις, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος· ἢ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, καὶ τὸ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός.

Ἑρμηνεία.

Ἡ συγκατάθεσις εἶναι, κατὰ τὸν ἴδιον Ἰωάννην τῆς Κλίμακος (αὐτόθι), μία συγκατάνευσις ἠδονικῆ τῆς ψυχῆς, τὴν ὁποῖαν κάμνει πρὸς τὸν ἐμπαθεῖ λογισμὸν ὁποῦ τὴν πολεμεῖ, διὰ τὴν ὁποῖαν αὐτὴν συγκατάθεσιν, λέγει ὁ θεὸς οὗτος Νηστευτῆς, ὅτι αὐτὴ γίνεται ἀρχὴ καὶ αἰτία τῶν ἐπιτιμιῶν (1).

ΚΑΝΩΝ Γ'.

Ὁ μολυνθεὶς καθ' ὕπνου τῷ τῆς ἐκρίσεως πάθει, ἡμέραν μίαν τῆς Κοινωνίας ἐκβάλλεται· τὸν δὲ πεντηκοστὸν ἄσας Ψαλμὸν καὶ τεσσαράκοντα ἐννέα μετανοίας ποιήσας, οὕτω τοῦ ρύπου καθαρῶσαι πιστεύεται.

Ἑρμηνεία

Ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει, ὅτι ὁποῖος μολυνθῆ τὴν νύκτα μὲ τὴν καθ' ὕπνου ρεῦσιν, νὰ μὴ μεταλαμβάνῃ ἐκείνην τὴν ἡμέραν. Εἰπὼν δὲ τὸν ν'. Ψαλμὸν τοῦ Δαβὶδ, καὶ τεσσαράκοντα ἐννέα μετανόιας ποιήσας, ἔτσι καθαρίζεται ἀπὸ τὸν μολυσμὸν αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ γυναικῆς παθύνουσι καθ' ὕπνου ἐνυπνισμὸν, πρέπει παρομοίως μὲ τοὺς ἀνδρας νὰ ἐπιτιμῶνται. Μὲ τὸ ἴδιον δὲ τοῦτο ἐπιτίμιον κανονίζει καὶ ὁ μέγας Βαρσκανούφιος τοὺς ἐνυπνιασθέντας. Αἱ γυναικῆς ὁμοίως, κατὰ τὸν Βαλσαμῶνα, πρέπει νὰ λαμβάνουν ἀντίδωρον, ὅταν δὲν μεταλαμβάνουσι, διὰ νὰ μὴ ἐμβαίνουν εἰς ὑπόψιν οἱ ἀνδρες αὐτῶν. Ὁρα καὶ τὸν δ'. Διονυσίου.

(1) Ἡ δὲ συγκατάθεσις ὀρίζεται ἀπὸ τὸν Βρυέννιον (αὐτόθι) ἔτσι. Συγκατάθεσις ἐστὶν ἡ τοῦ λογισμοῦ πρὸς τὸ πάθος ἐνδοσις καὶ κατάνευσις. Ὁ δὲ Κορέσιος λέγει, ὅτι ἡ συγκατάθεσις, ἢ τελεία εἶναι, ἢ ἀτελής· καὶ ἡ τελεία περιέχει τελείαν κατάληψιν τοῦ νοῦς καὶ τελείαν συγκατάνευσιν τῆς θελήσεως, ὅθεν καὶ ἔμμονον τὴν ἀμαρτίαν ἐργάζεται. Σημειῶσαι δὲ, ὅτι ἡ προσβολή, ὁ συνδυασμὸς, ἢ πάλη καὶ ἡ συγκατάθεσις, αὐτὰ τὰ τέσσαρα εἶναι ὡσὰν τόσοι βαθμοὶ καὶ σκαλοπάτια νοητὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατ' ὀλίγον καταβαίνουσα εἰς τὰ κάτω καὶ ὕλικὰ ἡ ψυχὴ κρημνίζεται καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀμαρτίας· διότι ἀπὸ τῆς συγκατάθεσιν, παρευθὺς ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος νὰ κάμνη καὶ ἐμπράκτως διὰ τοῦ σώματος τὴν ἀμαρτίαν. Καὶ ἂν μὲν ὁ καιρὸς καὶ ὁ τόπος καὶ αἱ ἄλλαι περιστάσεις δίδουσι χεῖρ εὐθὺς ὁποῦ κάμνη τὴν συγκατάθεσιν ἢ ψυχῇ, ὁρμῆ καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἀμαρτίας, ὡς εἶπομεν· καὶ διὰ τοῦτο ὁ θεὸς Ἰωάννης οὗτος ὁ Νηστευτῆς μόνον τὰ τέσσαρα ταῦτα ἀναφέρει εἰς τοὺς Κανόνας του, ὡσὰν ὁποῦ εἶναι ἱκανὰ αὐτὰ μόνον, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, νὰ καταδιβάξουσι τὴν ψυχὴν εἰς τὴν σωματικὴν πρᾶξιν τῆς ἀμαρτίας. Ἐὰν ὁμοῦς τύχη νὰ ἐμποδισθῇ ἢ πρᾶξις τῆς ἀμαρτίας, ἀκολουθοῦν ἀκόμη εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ἄλλα δύο νοητὰ κακὰ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, τὸ μὲν ἐν ὀνομάζεται αἰχμαλωσία, τὸ δὲ ἄλλο πάθος. Καὶ αἰχμαλωσία μὲν, κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τῆς Κλίμακος (λόγ. ἐ.) εἶναι ἓνα φέριμον τῆς καρδίας βίαιον καὶ στανικὸν εἰς τὸν κακὸν λογισμὸν, καὶ μία ἐπίμονος συνομιλία μὲ αὐτόν, ἢ ὁποῖα αὐτὴ αἰχμαλωσία καὶ ὑποδούλωσις τοῦ νοῦς ἀφανίζει τὴν καλὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς. Καὶ ἄλλως μὲν κρίνεται ὅταν ἔλθῃ ἐν καιρῷ προσευχῆς (ἦτοι ἐλαφρατέρᾳ ἴσως, μὲ τὸ νὰ εὐρίσκηται τότε εἰς ἔργον πνευματικὸν ἢ ψυχῇ, καὶ νὰ μὴ ᾔνοι ἄργη). Ἄλλως δὲ, ὅταν ἔλθῃ εἰς ἄλλον καιρὸν (βαρυτέρᾳ δηλαδὴ) καὶ ἄλλως μὲν κρίνεται ἢ αἰχμαλωσία τοῦ νοῦς, ὅταν γένη εἰς τὰ μέσα πράγματα, τὰ μήτε καλὰ, μήτε κακὰ, ἀλλὰ εἰς τὰ μάταια, ἄλλως δὲ εἰς τὰ πονηρὰ καὶ κακὰ. Πάθος δὲ εἶναι, κατὰ τὸν αὐτὸν Ἰωάννην (αὐτόθι), ἐκεῖνος ὁ πονηρὸς λογισμὸς ὁποῦ ἐμφωλεύσει μέσα εἰς τὴν ψυχὴν μὲ πολυκαιρίαν, ὅστις ἀπὸ τὴν πολλὴν συνήθειαν κάμνη τὴν ψυχὴν νὰ λάβῃ ἔξιν εἰς αὐτόν, ὡστε ὁποῦ ἐκ τῆς ἕξεως ταύτης νὰ τρέχη εἰς αὐτὸν αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς μὲ τὴν ἐδικὴν τῆς προτίρρεσιν, καὶ ὄχι μὲ βίαν. Τὸ

πάθος δὲ τοῦτο, λέγει, ἢ ἰατρεύεται μὲ ἰσόμετρον, ἦτοι μὲ πολυχρόνιον μετάνοιαν, ἢ ἂν δὲν ἰατρευθῇ μὲ τὴν μετάνοιαν, θέλει ὑποβληθῇ εἰς τὴν μέλλουσαν κόλασιν (ὄρα, ὡ ἀναγνώστα, τὸν φοβερὸν λόγον τοῦτον, καὶ ἔχε τὸν πάντοτε εἰς ἐνθύμησιν). Τὸ πάθος τοῦτο καὶ ὁ Ἅγιος Μάρκος ὁ Ἀσκητὴς λέγει, ὅτι εἶναι μία ροπή καὶ κλίσις τῆς διανοίας εἰς τὰ βλαβερά, πεπηγμένη εἰς τὴν ψυχὴν καὶ δυσκολοεξάλειπτος. Ταῦτα δὲ τὰ δύο ὁμοῦ, ἢ αἰχμαλωσία καὶ τὸ πάθος, φαίνεται πῶς νὰ συνιστῶσι τὴν κατὰ διάνοιαν ἀμαρτίαν, ἣν ἀναφέρει ὁ θεὸς Μάξιμος, τὴν μετὰ τὴν συγκατάθεσιν γινομένην. Ὅποῖος λοιπὸν τὴν πρώτην ρίζαν καὶ ἀρχὴν τῶν λογισμῶν, ἦτοι τὴν προσβολὴν, δεχθῇ χωρὶς πάθος, οὗτος, κατὰ τὸν τῆς Κλίμακος, ὅλα τὰ ἄλλα βλαστήματα ἀπὸ μιᾶς ἔκοψε καὶ ἐνέκρωσε. Κοντὰ δὲ εἰς ταῦτα προσθέτει ἀκόμη ὁ τῆς Κλίμακος καὶ ἄλλο ἓνα, τὸ ὁποῖον λέγεται παραρριπισμὸς τοῦ νοῦς, κατὰ τὸν ὁποῖον ἢ ψυχὴ χωρὶς πολυκαιρίαν, χωρὶς προσβολὴν, ἀλλὰ ἀπὸ μίαν μοναχὴν ψιλὴν θεωρίαν ἐνὸς ὑποκειμένου, ἀπὸ μίαν ἀκρόασιν ἐνὸς τραγουδίου, ἀπὸ ἓνα ἐγγίξιμον τῆς χειρὸς, ἐν τῷ ἅμα πορνεύει ἐμπαθῶς, ἀπὸ δὲ τὸ πάθος τοῦτο προέρχεται καὶ ἡ πρᾶξις τῆς ἀμαρτίας. Δι' ὅ καὶ ὁ Βρυέννιος λέγει (ἐν τῷ ιε'. λόγῳ περὶ τριάδος), ὅτι ἐνέργεια πάθους εἶναι αὐτὴ ἢ πρᾶξις ἢ ἄτοπος. Σημειῶσαι δὲ ὅτι τὰ τέσσαρα ταῦτα, ἢ προσβολή, ὁ συνδυασμὸς, ἢ πάλη, καὶ ἡ συγκατάθεσις, δὲν θεωροῦνται ἢ κανονίζονται εἰς μόνον τὰ σαρκικὰ ἀμαρτήματα, ἀλλὰ θεωροῦνται καὶ κανονίζονται παρομοίως καὶ εἰς τὸν φόνον, καὶ εἰς τὴν κλεψίαν, καὶ εἰς τὴν φιλαργυρίαν, καὶ εἰς τὴν ὑπεριφάνειαν καὶ εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἀμαρτίας. Ὁ δὲ θεὸς Νηστευτῆς ἔφερε παράδειγμα εἰς αὐτὰ ἀπὸ μόνον τὰ σαρκικὰ, διὰ νὰ καταλάβωμεν ταῦτα καλῆτερα ἀπὸ τὰ παχύτερα ἀμαρτήματα. Προσθέτομεν δὲ καὶ τοῦτο ἐδῶ, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ι'. Κανὼν τοῦ Νικολάου ἐμπυδίζει νὰ μὴ παίρουν οὔτε ἀντίδωρον οἱ ὄντες ἐμποδισμένοι ἀπὸ τὰ θεῖα Μυστήρια, διὰ τοῦτο καὶ οἱ ἐνυπνιασθέντες δὲν πρέπει νὰ παίρουν ἀντίδωρον ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καθὼς δὲν πρέπει καὶ νὰ μεταλαμβάνουν· δὲν εἶναι ὁμοῦς ἐμποδισμένοι ὑπὸ Κανόνος τινὸς ἀπὸ τὸ νὰ φιλοῦν τὴν χεῖρα τοῦ Ἱερέως καὶ νὰ ἀσπάζονται τὰς θείας εἰκόνας, ἢ νὰ ἀνάψουν τὰς ἱεράς κανδήλας, ὡς τινες παρατηροῦσιν.

ΚΑΝΩΝ Ζ'.

Ὁ δὲ ἐγρηγορότος τοῦ σώματος μολυνθεὶς, εἰς ἐβδόμην ἡμέραν τῆς Κοινωνίας εἴργεται τὸν ν'. καθ' ἑκάστην ἄδων, καὶ τεσσαράκοντα ἐννέα μετανοίας ποιῶν.

Ἑρμηνεία.

Ὅποιος δὲ πάθῃ ρεῦσιν ὄντας ἔξυπνος, ἐπτά ἡμέρας ἐμποδίζεται ἀπὸ τὴν θείαν Κοινωνίαν κατὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, λέγωντας εἰς κάθε ἡμέραν ἀπὸ αὐτὰς τὸν ν'. Ψαλμὸν, καὶ κάμνωντας καθ' ἡμέραν μετανοίας τεσσαράκοντα ἐννέα (1).

ΚΑΝΩΝ Η'.

Ὁ μαλακίαν διαπραξάμενος, τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπιτιμᾶται, ξηροφαγία διαιτώμενος καὶ μετανοίας ἐκάστης ποιῶν ἑκατόν.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανῶν διαρρίξει, ὅτι ὁποιος κάμη μαλακίαν, τεσσαράκοντα ἡμέρας νὰ μὴ μεταλαμβάνῃ ἀπερνώντας αὐτὰς μὲ ξηροφαγίαν, ἤτοι μὲ ψωμί μόνον καὶ νερὸν, καὶ κάμνωντας καθ' ἡμέραν μετανοίας ἑκατόν. Περὶ δὲ τῶν μαλακῶν καὶ πόρνων ἀπλῶς λέγει ὁ ἅγιος Μελέτιος ὁ Ὁμολογητὴς, ὅτι κάμνουσι θυσίαν εἰς τὸν διάβολον τὸ σπέρμα τους, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ τιμιώτερον μέρος τοῦ σώματός των (2).

(1) Τὸ νὰ παθαίῃ τινὰς ἔξυπνος ρεῦσιν προέρχεται, ἢ ἀπὸ μίαν ζωντανὴν φαντασίαν καὶ εἰκόνα τοῦ ὑποκειμένου ὅπου ἀγαπᾷ, ὅταν αὐτὸ δὲν ᾖ παρὸν, ἢ ἀπὸ μίαν ἡδονικὴν θεωρίαν τοῦ προσώπου, ἢ ἀκοὴν τῆς φωνῆς, ἢ ἐγγίξιμον τοῦ ἐρωμένου ὑποκειμένου, ἔταν αὐτὸ ᾖ παρὸν. Ἀκολουθεῖ δὲ τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς ἐκείνους ὅπου εἶναι θερμῆς κρᾶσις καὶ θερμοῦ αἵματος, καὶ εἰς ἐκείνους ὅπου ἐσυνείθισαν εἰς τὴν πορνείαν πολὺν καιρὸν· τούτων γὰρ οἱ πόροι τοῦ σπέρματος μὲ τὸ νὰ ᾖ ἀνοιχτοί, ἀπὸ ὀλίγην αἰτίαν εὐκόλως ἀποσπερματίζουσι καθὼς λέγουσιν οἱ ἰατροί. Σημειῶσαι δὲ ὅτι εὐρίσκεται ἐπιγραφομένη Ἀναστασίου Ἀντιοχείας διαίρεσις τοιαύτη περὶ τῆς ρεύσεως ὅπου πάθῃ τινὰς ἔξυπνος ὢν, οὕτω λέγουσα· Τὴν ἔξυπνον ρεῦσιν, ἢ τὴν κάμνει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, ἢ πρὸς ἄλλον. Ἡ εἰς τὸν ἑαυτὸν του γινομένη, ἢ γίνεται μὲ πιάσιμον τῆς χειρός, καὶ αὐτὴ κανονίζεται εἰς σαράντα ἡμέρας (ἐπειδὴ εἶναι ἢ ἴδια μαλακία), ἢ χωρὶς πιάσιμον τῆς χειρός. Αὕτη δὲ ἄλλη γίνεται ἀπὸ μόνην προσβολὴν, καὶ κανονίζεται μίαν ἡμέραν, καὶ ἄλλη γίνεται μὲ συνδυασμὸν τοῦ λογισμοῦ. Ἡ μὲ συνδυασμὸν γινομένη, ἢ γίνεται χωρὶς συγκατάθεσιν καὶ χωρὶς γαργαλισμὸν, καὶ κανονίζεται τρεῖς ἡμέρας, ἢ καὶ μὲ γαργαλισμὸν, χωρὶς ὅμως συγκατάθεσιν, καὶ κανονίζεται ἐπτά ἡμέρας. Πάλιν ἢ πρὸς ἄλλο πρόσωπον γινομένη, ἢ γίνεται μὲ συγκυλισμὸν, ἢ χωρὶς συγκυλισμὸν. Ἡ χωρὶς συγκυλισμὸν γινομένη, ἢ γίνεται μὲ πιασίματα καὶ φιλήματα, χωρὶς ὅμως γαργαλισμὸν, καὶ κανονίζεται εἴκοσι ἡμέρας, ἢ γίνεται καὶ μὲ γαργαλισμὸν, καὶ κανονίζεται τριάντα ἡμέρας. Ἡ δὲ μὲ συγκυλισμὸν γινομένη, ἢ γίνεται εἰς ὁμογενῆ, καὶ κανονίζεται ἐβδόμηντα (ἢ ὀγδοῆντα) ἡμέρας, ἢ γίνεται εἰς ἑτερογενῆ, ἢ ὡς δηλ. καὶ κανονίζεται ἐπτά χρόνους.

(2) Ἐφθάσαμεν τέλος πάντων καὶ εἰς τὴν κατάρτατον μαλακίαν, ἣτις τὴν σήμερον ἀληθῶς εἶναι ἢ κοινὴ καὶ ψυχῶλεθρος πανοῦκλα ὅπου φθείρει καὶ ἀπολλύει τοὺς περισσοτέρους ἀνθρώπους τοῦ κόσμου, καὶ μάλιστα τοὺς ἀθλοὺς νέους, κατὰ τῆς ὁποίας, ὅσα καὶ ἂν εἴπῃ τις, ἔχοντας σκοπὸν νὰ ἐκριζώσῃ ἀπὸ τὸν κόσμον τοιοῦτον φοβερὸν καὶ θεομίσητον κακὸν, ποτὲ δὲν ἤθελαν νομισθοῦν μάταια καὶ περιττά. Ἡ μαλακία λοιπὸν εἶναι μία ἁμαρτία τόσο μισητὴ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, ὥστε ὅπου ἐθα-

νάτωσι δι' αὐτὴν τὸν Αὐτὸν τὸν υἱὸν τοῦ Ἰούδα, ὅστις πρῶτος ἔδειξε τὸ κακὸν τοῦτο ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τοῦ ὁποίου καὶ ἡ μαλακία ὠνομάσθη ἀνανισμός. Λέγει γὰρ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τὴν Γένεσιν (Κεφ. λη'. 10.). «Πονηρὸν δὲ ἐφάνη ἐναντιὸν τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐποίησε τοῦτο, ὁ Αὐτὸν, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν» (ὁ Θεὸς δηλ.), καὶ εἶναι γνώμη τινῶν διδασκάλων ὅτι ὁ Θεὸς μισώντας τόσο πολλὰ ἐκείνους τοὺς ὑπερηφάνους φιλοσόφους τῶν Ἑλλήνων, τοὺς ἀφήκε νὰ κυριευθοῦν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν διὰ τιμωρίαν τῆς εἰδωλολατρίας των, ἐπειδὴ γνόντες τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν. Συμπεραίνεται δὲ τοῦτο ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπου λέγει ὁ Παῦλος περὶ αὐτῶν· «Διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς» (Ρωμ. α'. 24.), ὅπου μὲ τὸ, αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς, ἐφανέρωσε τὸ πάθος τῆς μαλακίας, κατὰ τὸ ὁποῖον τὸ αὐτὸ σῶμα καὶ ἐνεργεῖ καὶ πάσχει αὐτὸ εἰς ἑαυτὸ. Ἡ μαλακία, καθὼς λέγει Ἰωάννης ὁ τῆς Κλίμακος (λόγ. ιε'), εἶναι πορνεία γινομένη χωρὶς ἄλλου σώματος, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἔπεσεν ὁ μέγας ἐκεῖνος ἀναχωρητὴς, ὁ προστάζων μὲν πρότερον τοὺς ἀγρίους ὄνους, ὑστερον δὲ ὑπὸ τῶν ὀνάντων διαβόλων ἐμπαιχθεὶς, περὶ οὗ, εἶπε τότε ὁ θεῖος Ἀντώνιος, ὅτι στόλος μέγας ἔπεσε. Τὴν μαλακίαν ὁ ἴδιος Ἰωάννης (λόγ. τῷ αὐτῷ) θάνατον ὀνομάζει καὶ ἀπώλειαν πτώματος, ὁ ὁποῖος ἀείποτε εὐρίσκεται καὶ συμπεριφέρεται εἰς ἡμᾶς καὶ μαζὴ μὲ ἡμᾶς, καὶ μάλιστα εἰς τὴν νεότητά μας. Ὅθεν, ἐπειδὴ καὶ ἡ ἁμαρτία αὕτη συμπεριφέρεται μαζὴ μὲ ἡμᾶς, πολλὰ δύσκολον εἶναι νὰ κάμη ἀποχὴν ἀπὸ αὐτῆς, καὶ νὰ μετανοήσῃ ὁποιος μίαν φορὰν πιασθῇ ἀπὸ αὐτῆς. Δι' ὅ καὶ ἓνας διδάσκαλος παρομοιάζει τὴν μαλακίαν μὲ ἓνα μενάλον δίκτυον τοῦ διαβόλου καὶ ἄδου, μὲ τὸ ὁποῖον ἐτράβιξε τὸν κόσμον εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ μὲν πιάνονται ἀπὸ αὐτὸ, ὀλίγοι δὲ ξεμπερδεύονται. Καὶ χαίρεται ἡ καρδιά του διὰ τὸ πολὺ κυνήγι ὅπου κάμνει μὲ τοῦτο τὸ δίκτυον καὶ θυμιάζει αὐτὸ, διὰ τὸ τοῦ ἐπίασε πολλὰ φαγητὰ καὶ πολλὰς ψυχὰς, ὡς λέγει ὁ Ἀββακούμ (Κεφ. α', 15.). «Συντέλειαν ἐν ἀγκίστρῳ ἀπέσπασε (τὸν κόσμον) καὶ ἐλκυσεν αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρῳ, καὶ συνήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ. Ἐσκεν τούτου εὐφρανθήσεται καὶ χαρήσεται ἡ καρδιά αὐτοῦ, καὶ θύσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ, καὶ θυμιάσει τῷ ἀμφιβλήστρῳ ἀδελφῷ, ὅτι ἐν αὐ-

ΚΑΝΩΝ Θ'.

Ἡ δὲ εἰς ἀλλήλους μίξις, οἷα διπλῆν ἐργαζομένη τὴν μαλακίαν, μέχρις ὀγδοήκοντα ἡμερῶν τὸ δηλωθὲν ἐπιτίμιον δέχεται.

Ἑρμηνεία.

Μίξιν ἐδῶ ὁ κανὼν λέγει ὄχι τὴν τελείαν ἀμαρτίαν τῆς ἀρσενοκοιτίας, ἀλλὰ ὅταν δύο τινές, ἓνας εἰς τὸν ἄλλον κάμνουν τὴν μαλακίαν. (1) Τὸ ὁποῖον μὲ διπλοῦν κανὼνα κανονίζει ὁ ἅγιος, καὶ τὸν τοῦτο ποιήσαντα εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας ἐπιτιμᾷ νὰ ξηροφαγῇ, καὶ νὰ κάμνῃ καθ' ἑκάστην μετανοίας ἑκατόν. Ἐπειδὴ, ὄχι μόνον βλάπτει τὸν ἑαυτὸν του, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφόν του, καὶ κάμνει τὴν ἀμαρτίαν διπλῆν.

ΚΑΝΩΝ Ι'.

«Εἰ δέ τις τῶν τοῦ κλήρου, πρὸ τοῦ ἱερωθῆναι τῷ τῆς μαλακίας περιπέπτωκε πάθει μὴ θαρρῶν ἴσως ὡς παρὰ τοῦτο μόνον τῆς ἱερωσύνης ἀποπεμφθήσεται, ἀποχρῶσαν πρότερον δεξιόμενος ἐπιτίμησιν, οὕτως εἰς ἱερωσύνην ἐρχέσθω. Εἰ δὲ τούτῳ μετὰ τὴν ἱερωσύνην ἐάλω, ἐπὶ ἐνιαυτὸν ἓνα ταύτης ἀργήσας, καὶ τοῖς εἰωθέσιν ἐπιτιμίαις σωφρονισθεὶς πρὸς τὴν ἱερωσύνην ἐπανιέτω. Εἰ δὲ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀμαρτίας, δις, ἢ τρίς τοῦτο ἐργάσαιτο, τῆς ἱερωσύνης παυσάμενος, εἰς ἀναγνώστου τάξιν ἐρχέσθω.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν λέγει, ὅτι ἀνίσως τινὰς πρὸ τοῦ νὰ ἱερωθῇ ἔπεσεν εἰς τὸ πάθος τῆς μαλακίας, μὴ ἡξεύρωντας ὅτι διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἐμποδίζεται ἀπὸ τὸ νὰ ἱερωθῇ (2), οὗτος, ἀφ' οὗ δεχθῇ πρῶτον Κανὼνα ἀρετῶν διὰ τὸ ἀμάρτημά του (3), ἄς γίνεταί ἱερεὺς. Ἀνίσως δὲ, ἀφ' οὗ ἱερώθη, ἔπεσε πάλιν εἰς τοῦτο, νὰ ἀργῇ:

τοῖς ἐλίπανε μερίδα, καὶ τὰ βρώματα αὐτοῦ ἐκλεκτά». Τί νὰ λέγω τὰ πολλά; ἡ μαλακία ὄχι μόνον προξενεὶ ζημίαν αἰώνιον εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ ζημίαν εἰς τὴν υἰεὶαν τοῦ σώματος. Ζημίαν αἰώνιον εἰς τὴν ψυχὴν, διατὶ τὴν ὑστερεὶ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ τὴν καταδικάζει εἰς τὴν παντοτινὴν τιμωρίαν τῆς κολάσεως, ὡς λέγει ὁ Παῦλος (ἀ. Κορινθ. ς'. 9.) «Μὴ πλανᾶσθε, οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοί, οὔτε μαλακοί, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι» (καὶ ἀγκαλὰ τοὺς μαλακοὺς, ὁ μὲν Χρυσόστομος ἠρμήνευσεν ἡταιρηκότας, ὁ δὲ Θεοφύλακτος ἀσχροπαθοῦντας, μόνον τοῦτο πολλοὶ τῶν διδασκάλων καὶ ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης τοὺς μαλακοὺς ἐξέλαβον) προξενεὶ καὶ ζημίαν εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν υἰεὶαν τοῦ σώματος, διατὶ καθὼς ὅλοι κοινῶς λέγουσιν, οἱ τε παλαιοὶ καὶ νεώτεροι ἰατροί, οἱ μαλακοὶ εἶναι ἀθλιοὶ καὶ ἐλεεινοί, διατὶ Α'. κινδυνεύουσι, Β'. ἀδυνατεῖ ὁ στόμαχος τῶν καὶ νὰ χωνεύσουν δὲν ἔμποροῦν, Γ'. ἀσθενεὶ ἡ ὄρασις τῶν ὀφθαλμῶν τους, Δ'. χάνουσι τὴν φωνήν, Ε'. χάνουσι τὴν εὐφροσύνην καὶ δξύτητα τοῦ νοῦς, ς'. χάνουσι τὴν μνήμην, Ζ'. χάνουσι τὸν ὕπνον, μὲ κάποια παραχῶδη ἐνόησια, Η'. τρίμει τὸ σῶμα τῶν, Θ'. χάνουσιν ὅλην τὴν ἀνδρείαν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ γίνονται ἀνανδροὶ ὡσὰν γυναῖκες, Ι'. ἀκολουθεῖ εἰς αὐτοὺς ἡ ἀποπληξία, ἢ τοὶ ὁ ταμπλάς, ΙΑ'. ἀκολουθεῖ εἰς αὐτοὺς συχνάκις ἡ καθ' ὕπνου ρεῦσις, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν ἦναι ἐξυπνοί, διὰ τὸ πολὺ ἀνοιγμὰ τῶν σπερματικῶν τους πόρων, καὶ ΙΒ'. τέλος πάντων γηράσκουσιν ὀγλίγωρα καὶ ἀποθνήσκουσι κακῶς. Ὅποιος θέλει, ἄς ἀναγνώσῃ τὸ νεοτύπωτον βιβλίον τὸ περὶ μαλακίας, καὶ ἐκεῖ θέλει ἰδεῖ τὰς ἀναριθμήτους ἀσθενείας καὶ συμπτώματα ὅπου προξενεὶ ἡ ἀμαρτία αὕτη εἰς τοὺς μαλακοποιούς, κατὰ τὰς γνώμας τῶν φυσικῶν καὶ τῶν ἱατρῶν. Ἐκεῖ θέλει εὖρει ὅτι εἶναι ἀφρονέστατοι ἐκεῖνοι ὅπου διὰ τῆς μαλακίας καὶ πορνείας χάνουσι τὸ σπέρμα τῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ βάλσαμον καὶ ἡ δύναμις, καὶ τὸ πλέον πολύτιμον ὑγρὸν τοῦ σώματος τῶν, τὸσον ἀναγκαῖον εἰς τὴν ζωὴν καὶ σύστασιν τοῦ σώματος, ὥστε ὅπου, κατὰ πάν-

τας τοὺς ἰατροὺς, ἓνα δράμι σπέρμα ἀξίζει διὰ σαράντα δράμια αἷμα, καὶ ἡ δύναμις ἐκείνου εἶναι ἰσομέτρος μὲ τὴν δύναμιν τῶν τεσσαράκοντα δραμίων τοῦ αἵματος. Λοιπὸν, ὡς νεοὶ ἀδελφοί μου, φυλάττεσθε δι' ἀγάπην Θεοῦ, νὰ μὴ πέσετε εἰς τοιοῦτον θεοκατάρατον, διαβολικὸν καὶ θεομίσητον ἀμάρτημα. Φοβηθῆτέ το ὡσὰν πανοῦκλαν καὶ φθορὰν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ μισήσετέ το, ἂν ὄχι διατὶ σᾶς ὑστερεὶ ἀπὸ τὴν οὐράνιον Βασιλείαν, ὄχι, διατὶ σᾶς καταδικάζει εἰς τὴν αἰώνιον καταδίκην, ἀλλὰ καὶν διατὶ σᾶς ὑστερεὶ ἀπὸ τὴν υἰεὶαν τοῦ σώματος καὶ ἀπὸ τόσα καλὰ φυσικὰ, καὶ σᾶς κάμνει νὰ ζήσετε μίαν ἀβίωτον, ἀθλίαν καὶ ἐλεεινὴν ζωὴν. Καὶ ἂν ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς σᾶς πολεμῇ καὶ δὲν σᾶς ἀφίγη νὰ εἰρηνεύσετε, σᾶς συμβουλεύει ὁ θεὸς Χρυσόστομος (σελ. 58. τοῦ ἐ. τῆμ. στ' γ. εἰ.) νὰ ὑπανδρεύσεσθε νεοὶ, πρὸ τοῦ νὰ πέσετε εἰς κάμμιαν τοιαύτην παρὰ φύσιν κίνησιν καὶ φθορὰν τῆς καρθενίας σας, ἔαν δηλ. ἦσθε κοσμικοὶ καὶ λαϊκοί. Ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἡ μαλακία γίνεται τριῶν λογίων, ἢ μὲ τὸ χέρι τὸ ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου, ἢ μὲ τὸ χέρι ἄλλου, ἢ μὲ τὸ κοπάνισμα καὶ κτύπημα εἰς τὰ μηρία. Δὲν πρέπει καὶ τοῦτο νὰ λανθάνῃ τοὺς πνευματικούς Πατέρας, ὅτι ἡ κατάρατος μαλακία προχωρεῖ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Διὰ τοῦτο καὶ αὐταὶ πρέπει νὰ κλονίζονται ὡσὰν καὶ οἱ ἄνδρες, ἵνα μὴ λέγω καὶ βαρύτερα.

(1) Μερικοὶ δὲ μίξιν ἐνόησαν ἐδῶ τὴν συγκυλισμὸν καὶ τὴν παρατριβὴν τῶν μελῶν, καὶ ὄχι τὴν τελείαν ἀμαρτίαν. Γίνεται δὲ ὁ συγκυλισμὸς, ἢ μετὰ δύο ἀνδρῶν, ἢ μετὰ δύο γυναικῶν, ἢ μετὰ ἀνδρὸς καὶ γυναικός. Εἶναι δὲ ὁ συγκυλισμὸς κατὰ τὸ βάρος τῆς ἀμαρτίας, ἀναμέσον μαλακίας καὶ πορνείας, τῆς μὲν μαλακίας μεγαλύτερος, τῆς δὲ πορνείας μικρότερος.

(2) Ἐὰν δηλαδὴ κατὰ τὰ ἄλλα ἦναι σπουδαῖος καὶ ἐνάρετος. Ὅρα δὲ ὅτι καὶ ἡ μαλακία μόνη ἐν γνώσει γινόμενη, κωλυτικὴ εἶναι τῆς ἱερωσύνης.

(3) Εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας δηλαδὴ νὰ ἀπέχη τῆς Κοινωνίας, νὰ ξηροφαγῇ, καὶ μετανοίας καθ' ἑκάστην νὰ κάμνῃ ἑκατόν.

Ένα χρόνον ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνην, καὶ σωφρονισθεὶς μετὰ τὰ συνήθως διδόμενα εἰς τοὺς κλακοὺς ἐπιτίμια, ὡς ἐνεργῆ πάλιν τὴν Ἱερωσύνην. Ἐὶ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ κακοῦ, δύο, ἢ τρεῖς φορὰς μαλακισθῆ, νὰ παύη ἀπὸ τὴν Ἱερωσύνην, καὶ νὰ καταβαίη εἰς τάξιν Ἀναγνώστου.

ΚΑΝΩΝ ΙΑ΄.

« Ἀλλὰ καὶ τῶν γυναικῶν ἢ εἰς ἀσπαρμούς ἀνδρὸς ἐλθοῦσα καὶ ἐπαφὰς, μὴ μέντοι διαφθαρεῖσα, τὸ τῆς μαλακίας ἐπιτίμιον δέχεται ».

Ἑρμηνεία.

Ὁ Κανὼν οὗτος μετὰ τὸ ἐπιτίμιον τῆς μαλακίας κανονίζει τὴν γυναῖκα ἐκείνην, ὅπου ἔλθῃ εἰς φιλήματα καὶ πιασίματα τοῦ ἀνδρὸς, ἧτοι εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας νὰ ξηροφαγῆ, καὶ μετανοίας καθ' ἑκάστην νὰ κάμνῃ ἑκά-
τον, ἀπεχομένη τῆς Κοινωνίας (1).

ΚΑΝΩΝ ΙΒ΄.

« Παντὶ τῷ πορνεύσαντι Μοναχῷ, ἢ λαϊκῷ, διετῆ χρόνον μὴ κοινωνεῖν ὑποτιθέμεθα, εἴγε μετὰ τὴν ἐνάτην προθυμεῖται ξηροφαγίᾳ χρῆσθαι, καὶ μετανοίας ποιεῖν διακοσίας πενήκοντα· ἐὰν δ' ἀμελῶς ἔχη, τὸν ὀρισθέντα τοῖς Πατράσι πληροῦτω χρόνον ».

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν κανονίζει κάθε Μοναχὸν ἢ λαϊκόν, ὅπου πορνεύσῃ, δύο χρόνους νὰ μὴ κοινωνῆ, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν νὰ κάμνῃ διακοσίας πενήκοντα μετανοίας, καὶ μετὰ τὴν ἐνάτην ὥραν τῆς ἡμέρας νὰ ξηροφαγῆ, ἧτοι νὰ τρώγῃ ψωμὶ καὶ νερόν, ἐὰν δὲ ἀμελῆ καὶ δὲν θέλῃ νὰ κάμνῃ αὐτὰ, ὡς ἀπέχη τῆς Κοινωνίας, εἰς ὅσους χρόνους ἐδιώρισαν οἱ θεῖοι Πατέρες (2). Ὅρα τὸν μδ'. τῆς ς'. τὸν κβ'. Βασιλείου, καὶ τὸν ις'. τῆς δ'.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ΄.

« Τὸν μοιχὸν μετὰ τρία ἔτη τῆς Κοινωνίας μετέχειν ἀξιόσμεν, μὴ δυσχεραίνοντα τὴν μετὰ τὴν ἐνάτην ξηροφαγίαν, ἀλλὰ καὶ μετανοίας ἐκάστης βάλλοντα σὺν ραθύμως διακειμένον, τὸ τέλος τοῦ καιροῦ περιμένειν, ὃ οἱ Πατέρες ὠρίσαντο ».

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρὼν Κανὼν, ὅτι ὁ μοιχὸς ἐπιτιμᾶται τρεῖς χρόνους νὰ μὴ κοινωνήσῃ, ξηροφαγῶν μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ μετανοίας ποιῶν καθ' ἑκάστην διακοσίας πενήκοντα. Ἐὶ δὲ καὶ ἀμελῶν δὲν θέλει νὰ κάμνῃ ταῦτα, ὡς ἀπέχη τῆς Κοινωνίας εἰς ὅσους χρόνους ἐδιώρισαν οἱ Πατέρες (3). Ὅρα καὶ τὸν κ'. τῆς ἐν Ἀγκύρας.

ΚΑΝΩΝ ΙΔ΄.

« Τὸν τῆ ἰδίᾳ ἐπιμανέντα ἀδελφῆ, μετὰ ἔτη γ' τῆς Κοινωνίας ἀξιόσθαι κελεύομεν εἰ μέχρις ἐσπέρας νηστεύειν αἰρῆται καὶ ξηροφαγεῖν, καὶ μετανοίας καθ' ἑκάστην φ' ποιεῖν ».

Ἑρμηνεία.

Ὁ Κανὼν οὗτος κανονίζει ἐκεῖνον ὅπου πέσει μετὰ τὴν ἀδελφὴν του, τρεῖς χρόνους νὰ μὴ κοινωνήσῃ, ξηροφαγῶν μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ μετανοίας ποιῶν πεντακοσίας καθ' ἡμέραν (4). Ὅρα καὶ τὸν οε. Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ ΙΕ΄.

« Τὸν τῆ ἰδίᾳ νόμφῃ ἐπιμιγέντα, εἰς ἔτη δύο τῆς κοινωνίας ἐκβάλλομεν, εἰ μετὰ τὴν θ'. ξηροφαγῶν, καὶ μετανοίας καθ' ἑκάστην τριακοσίας εἴη ποιῶν· ἀμελεία δὲ δουλεύων, τὰ ὀρισθέντα τοῖς Πατράσιν ἔτη πληροῦτω ».

(1) Καὶ τοῦτον τὸν Κανὼνα ἀναφέρει ὁ Ἀρμενόπουλος ὅτι εἶναι τοῦ Νηστευτοῦ (τμήμα ε. ἐπιγραφ. β'. τῆς ἐπιτομῆς τῶν Κανόνων).

(2) Καὶ τοῦτον μαρτυρεῖ ὁ Ἀρμενόπουλος αὐτόθι: (ἐπιγραφ. γ'.).

(3) Καὶ τοῦτον τὸν Κανὼνα ἀναφέρει ὁ Ἀρμενόπουλος. (τμήμα ε. ἐπιγραφὴ γ'. τῆς ἐπιτομῆς τῶν Κανόνων).

(4) Ὁμοίως καὶ τοῦτον ἀναφέρει ὁ Ἀρμενόπουλος αὐτόθι.

Ἑρμηνεία.

Ἐκεῖνος δὲ ὁποῦ πέσει μετὰ τὴν νύμφην του, δύο χρόνους κανονίζεται ἀπὸ τὸν παρόντα Κανόνα νὰ ἀπέχη τῆς Κοινωνίας, ζηροφαγῶν μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ μετανοίῃ καθ' ἑκάστην ποιῶν τριακοσίας. Εἰ δὲ ἀπὸ ἀμέλειαν δὲν θέλει νὰ κάμνη ταῦτα, ἅς ἀπέχη τῆς Κοινωνίας εἰς ὄσους χρόνους ἐδιώρισαν οἱ Πατέρες περὶ αὐτοῦ (1). Ὅρα τὸν ος'. Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ ΙΓ'.

Ἐπίτιμοις ἐπιτιμίοις ὑπόκειται καὶ ὁ τῆ ἰδία ἐπιμανεὶς πενθερᾶ, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ μὴ χωριζόμενος, κατὰ τὸν λέγοντα νόμον. Ἐὰν ἐξ ἀρχῆς βέβαια, ἐκ τῶν ἐπισυμβαίνόντων οὐκ ἀκυροῦται.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν ἐπιτιμᾷ ἐκεῖνον ὁποῦ πέσει μετὰ τὴν πενθερὰν του μετὰ τὸ ἴδιον ἐπιτίμιον ἐκεῖνου ὁποῦ πέσει μετὰ τὴν νύμφην του. ἦτοι δύο χρόνους νὰ ἀπέχη τῆς Κοινωνίας, νὰ ζηροφαγῇ μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ νὰ κάμνη καθ' ἑκάστην τριακοσίας μετανοίῃς ὁμοίως νὰ μὴ χωρίζεται ὁ τοιοῦτος ἀπὸ τὴν νόμιμόν του γυναῖκα, διατὶ ἔπεσε μετὰ τὴν πενθερὰν του ἐπειδὴ εἶναι νόμος ὁποῦ λέγει, ὅτι ἐκεῖνα ὁποῦ ἔχουν ἀρχὴν βεβαίαν καὶ νόμιμον, δὲν ἀκυροῦνται ἀπὸ τὰ ὕστερον συμβαίνοντα παράνομα. Ἐὰν ὁμοίως ὁ τοιοῦτος δὲν ἔχη τελείαν ἱερολογίαν γάμου μετὰ τὴν γυναῖκά του, ἀλλὰ μόνον ἀρραβῶνα, ἀφ' οὗ πέση μετὰ τὴν πενθερὰν του, ἢ μετὰ ἄλλο συγγενὲς πρότερον τῆς γυναικὸς του, νὰ χωρίζεται καὶ ἀπὸ τὴν ἀρραβωνιστὴν του, καὶ ὁ γάμος νὰ μὴ τελειώσῃ, καθὼς λέγει ὁ Βλάσταρις καὶ ἄλλοι. Καὶ ὄρα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κέ. τῆς ἐν Ἀγκύρα, ἐπειδὴ εἶναι πρᾶγμα παράνομον νὰ γένη ἐν γνώσει τοιαύτη αἰμομιξία (2).

(1) Καὶ τοῦτον ὁμοίως ἀναφέρει ὁ Ἀρμενόπουλος (αὐτόθι).

(2) Καὶ τοῦτον ἀναφέρει ὁ Ἀρμενόπουλος (αὐτόθι), προστιθεὶς σὺν τῷ Βλάσταρι, ὅτι ἡ Ἐκκλησία καὶ Σύνοδος τὴν σήμερον κανονίζει τοὺς τοιοῦτους νὰ μὴ κοινωνοῦν ἐξ χρόνους ὁμοίως μετὰ τοὺς φονεὺς καὶ μάγους. Ὅμοιος ὁ Βλάσταρις μόνος ἀναφέρει καὶ πῶς νὰ οικονομοῦνται οἱ τοιοῦτοι εἰς τοὺς ἐξ χρόνους αὐτοὺς ἤγουν, ὅτι πρέπει ἐξ ἡμέρας νὰ μὴ τρώγουν κρέας τελείως, καὶ ὅταν πηγαίνουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ στέκωνται ἐξω προσκλαιόμενοι καὶ ζητοῦντες παρὰ τοῦ Κυρίου τοῦ ἁμαρτήματός των συγχώρησιν, καὶ μήτε ἀντιδωρον νὰ παίρνουν, μήτε ἁγιασμὸν νὰ πίνουν, εἰ μὴ μόνον κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Φιῶτων (ὅταν ψάλλεται δηλ. ὁ μέγας Ἁγιασμός), νὰ σηκώνουσι δὲ μόνον ὑψωμα εἰς τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας, καὶ νὰ τρώγουν ἀπὸ αὐτὸ, εἰς βεβαίωσιν τῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς φιλανθρωπίας. (ἀλλ' οὐδὲ νὰ ἀσπάζωνται τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀλλὰ τὰ ὑποπόδια τῶν ἁγίων εἰκόνων τὰ μὴ ζωγραφημένα μετὰ φόβον πολὺν) εἰς ὄλους δὲ τοὺς ἐξ χρόνους νὰ κάμνουν καθ' ἑκάστην ἑκατὸν μετανοίας, ἐξω μόνον τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν. Νὰ ζηροφαγοῦν καθεὶ Τετράδα καὶ Παρασκευὴν (ὅταν δηλ. τυχαίουν ἑορταὶς καταλύσιμαίς εἰς τὰς ἡμέρας αὐτάς, καὶ καταλύουν οἱ ἄλλοι Χριστιανοί), μὴ τρώγοντες οὔτε ὄψαρι, οὔτε ἔλαιον, οὔτε κρασί, δύο δὲ χρόνους νὰ στέκωνται μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὀπίσω ἀπὸ τοὺς ψάλτας, καὶ νὰ ἀκροάζωνται τὰ πνευματικὰ ἔσματα· τοὺς δὲ λοιποὺς τρεῖς ἡμισυ χρόνους νὰ στέκωνται μαζὴ μετὰ τοὺς πιστοὺς νὰ προσεύχωνται, καὶ ἔτσι ἀφ' οὗ πληρωθῶν οἱ ἐξ χρόνου, νὰ κοινωνοῦν τὰ θεία Μυστήρια. Πρέπει ὁμοίως νὰ κάμνουν οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐλεημοσύνας κατὰ τὴν δύναμίν των, καὶ μάλιστα εἰς τὰς ἡμέρας τῆς δ' καὶ ς', διατὶ ὅσα ἄσπρα ἤθελαν ἐξοδεύουν αὐτοὶ, ὄντες ἐλεύθεροι ἀπὸ Κανόνα εἰς τὰς ἡμέρας ταύτας (ὅταν ἦναι δηλ. καταλύσιμοι διὰ τὰς ἑορτὰς τὰς Δεσποτικὰς, ἢ τὰς Θεομητορικὰς, ἢ τῶν μεγάλων Ἁγίων, ὁποῦ τυχαίουν εἰς αὐτάς), πρέπει νὰ τὰ δίδουν εἰς τοὺς πτωχοὺς, διὰ νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν διὰ λόγους των. Νὰ στέλλουσι καθε

ἑβδομάδα μίαν προσφορὰν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς ἐξίλασμον τῶν ἁμαρτιῶν τους (ὄρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ἡ. τοῦ Θεοφίλου), ἂν ἔχουν τὸν τρόπον. Νὰ μὴ λίγουν ψεύματα, ἢ νὰ κάμνουν ὄρκους, μετὰ τοὺς ὁποίους ἀκολουθεῖ καὶ ἡ ἐπιπορκία. Ἐὰν δὲ οἱ τοιοῦτοι κινδυνεύουν εἰς θάνατον πρὸ τοῦ νὰ πληρώσουν τὸν Κανόνα των, ἅς μεταλαμβάνουν καὶ ἂν πάλιν ζήσουν, νὰ ἀρχίσουν πάλιν τὸν Κανόνα ἀπὸ ἐκεῖ ὁποῦ τὸν ἄφησαν, καὶ μετὰ τὰνυξιν καὶ δάκρυα νὰ καθαρίζουν τὸν μολυσμὸν τῆς ψυχῆς των ὅσον δύνανται. Ἐπιφέρει δὲ εἰς τοῦτο ἀκόμη ὁ Βλάσταρις, ὅτι οὗτος ὁ Κανὼν εἶναι ἀρμόδιος νὰ δίδεται καὶ εἰς γόητας καὶ μοιχοὺς καὶ φονεὺς, καὶ εἰς ὄλους ὁποῦ πέσουν εἰς βαρῆα ἁμαρτήματα, ὁμοίως κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν μετανοούντων, πότε μὲν ὀλιγοστεύεται, ἂν δηλ. ἡ μετάνοια τῶν ἐξομολογουμένων ἦναι πρόθυμος καὶ θερμὴ, πότε δὲ καὶ αὐξάνει, ἂν ἦναι ψυχρὰ ἢ μετανοία των. Σημείωσαι δὲ ὅτι, ἐπειδὴ ἐγὼ εὔρον εἰς παλαιὰ χειρόγραφα Κανονικὰ, ὅτι ἡ οἰκονομία τῶν ἐξ χρόνων τούτων ὁποῦ λέγει ὁ Βλάσταρις, καὶ ὁ Κανὼνας αὐτὸς ἐδίδοτο εἰς ἐκείνους ὁποῦ ἤθελαν ἀποστατήσαι ἀπὸ τοὺς Βασιλεῖς, καὶ εἰς τοὺς συνεργήσαντας μετὰ ἐκείνους ἀφ' οὗ ἤθελαν παύσει τὴν ἀποστασίαν, ὅστις Κανὼνας εὗρισκετο ἐν τῇ πρωτεύουσι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐπιγραφόμενος Συνοδικὴ διάγνωσις περὶ τῶν ἀποστατούντων διὰ τοῦτο δὲν ἐκρίναμεν νὰ τὸν βάλωμεν ὡς κείμενον τοῦ Νηστευτοῦ, ἀλλὰ τὸν ἐτάξαμεν εἰς τὴν παρούσαν ὑποσημείωσιν, ὡς χρήσιμον ὄντα τῇ ἀληθείᾳ καὶ σοφῇ οἰκονομίᾳ περιέχοντα, καὶ ὁποῖος θέλει ἅς τὸν μεταχειρίζεται. Δὲν εὗρισκεται δὲ ὀλόκληρος ὁ Κανὼν οὗτος ἐν τοῖς χειρογράφοις ἐκείνοις, ἀλλ' ἕως τοῦ, πρέπει ὁμοίως νὰ κάμνουν οἱ τοιοῦτοι καὶ ἐλεημοσύνην. Ἀλλ' οὐδὲ τὸ διὰ μέσου τοῦτο (λέγω δὴ τὸ νὰ μὴ ἀσπάζωνται τὰς ἁγίας εἰκόνας, ἀλλὰ τὰ ὑποπόδια) εἰς τοὺς χειρογράφους ἐκείνους εὗρισκεται Κώδικας. Καὶ ὁ Ἀρμενόπουλος δὲ τελείως δὲν ἀναφέρει διὰ τὸν Κανόνα τοῦτον, ὅτι εἶναι τοῦ Νηστευτοῦ. Φαίνεται δὲ ὁ Κανὼν οὗτος νὰ ἔγινεν ἐπὶ Κωνσταντινοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου.

ΚΑΝΩΝ ΙΖ'.

«Τὰς ἐν ἀφένδρω γυναίκας μηδεὶς τῶν Ἁγίων ἀπτεσθαι μέχρις ζ' ἡμερῶν, ὁ β'. Κανὼν τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ ζ'. τοῦ Τιμοθέου διακελεύεται. Τοῦτο καὶ ὁ παλαιὸς παραγγέλλει Νόμος, ἀλλ' οὐδὲ ἀνδράσι μίγνυσθαι συγχωρεῖ· συμβαίνει γὰρ παρὰ τοῦτο, ἀσθενῆ καὶ ἐξίτηλα γίνεσθαι τὰ σπειρόμενα. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ θεὸς Μωϋσῆς τὸν τοῦ λελωθημένου πατέρα κατέλευσεν, ὅτι δι' ἀκρασίαν τῆς γυναίκος τὸν καθαρισμόν οὐκ ἀνέμεινε. Τὴν δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῆς αὐτῆς ἀκαθαρσίας καταφρονήσασαν, καὶ ἀψαμένην τῶν θείων Μυστηρίων, μ' ἡμέρας ἀκοινωνήτων εἶναι κελεύουσι».

Ἑρμηνεῖα.

Ὁ παρὼν Κανὼν διορίζει, νὰ μὴ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα Μυστήρια αἱ γυναῖκες ἐκεῖναι ὅπου ἔχουν τὰ συνήθη καὶ καταμήνιά των ἕως ἑπτὰ ἡμέρας (1), καθὼς καὶ ὁ β'. τοῦ Διονυσίου, καὶ ὁ ζ'. τοῦ Τιμοθέου προστάζουσι. Τοῦτο τὸ ἴδιον παραγγέλλει καὶ ὁ παλαιὸς νόμος, ὁ ὁποῖος δὲν συγχωρεῖ νὰ σμίγουν με τοὺς ἀνδρας των αἰ τοιαῦται γυναῖκες, ἐν ὅσῳ ἔχουν τὰ καταμήνιά των, ἐπειδὴ καὶ τὰ παιδία ὅπου σπαρθοῦν καὶ συλληφθοῦν ἀπὸ τὰς ἐν τοιαύτῃ καταστάσει οὖσας γυναῖκας, ἀπολοῦνται νὰ γίνωνται ἀσθενῆ καὶ λωβὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ νόμος ἐπρόσταξε νὰ λιθωβιῆται τοῦ λωβοῦ παιδίου ὁ πατήρ, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀκόλαστον ἐπιθυμίαν του, δὲν ἐκαρτέρησε νὰ καθαρῶσθαι ἡ γυνὴ του ἀπὸ τὰ καταμήνιά της, ἀλλ' ἐκοιμήθη με αὐτὴν ταῦτα ἔχουσαν, καὶ οὕτως ἔγεινε λωβὸν τὸ σπαρθὲν παιδίον. Ἐὰν δὲ ἡ τὰ καταμήνια ἔχουσα γυνὴ καταφρονήσῃ καὶ μεταλάβῃ τὰ θεῖα Μυστήρια, προστάζουσι νὰ μὴ κοινωνῇ τεσσαράκοντα ἡμέρας (2). Ἀνάγνωθι καὶ τὸν β'. τοῦ Διονυσίου.

ΚΑΝΩΝ ΙΗ'.

«Τὸν ἀρρενομανήσαντα τρία ἔτη τῆς Κοινωνίας εἶργεσθαι ἔδοξε, κλαίοντα καὶ νηστεύοντα, καὶ πρὸς ἐσπέραν ξηροφαγοῦντα, καὶ μετανοίας διακοσίας ποιῶντα· περὶ πλείονος δὲ τὴν ραστώνην ποιούμενος, τὰ τέτταρα πληρούτω».

Ἑρμηνεῖα.

Ὁ παρὼν Κανὼν κανονίζει τὸν ἀρρενοκοίτην τρεῖς χρόνους νὰ μὴ μεταλάβῃ, καὶ νὰ κλαίῃ διὰ τὴν ἁμαρτίαν του, καὶ νηστεύων ἕως τὸ ἐσπέρας, νὰ ξηροφαγῇ, καὶ μετανοίας νὰ κάμνῃ καθ' ἑκάστην διακοσίαν. Ἐὰν δὲ ἀπὸ ἀμέλειαν δὲν θέλῃ νὰ φυλάττῃ ταῦτα, ἀς μὴ κοινωνῇ εἰς δεκαπέντε χρόνους, καθὼς ὁ ξβ'. Βασιλείου κανονίζει τοὺς ἀρρενοκοίτας, ὅν καὶ ἀνάγνωθι, καὶ τὸν ζ'. αὐτοῦ Κανόνα (3).

ΚΑΝΩΝ ΙΘ'.

Παιδίον δὲ πρὸς τινος φθαρὲν, εἰς Ἱερωσύνην οὐκ ἔρχεται· εἰ γὰρ κάκεινο διὰ τὸ ἀτελὲς τῆς ἡλικίας οὐκ ἤμαρτεν, ἀλλὰ τὸ αὐτοῦ σκευὸς ἐρράγη καὶ εἰς ἱερὰν ὑπουργίαν ἀχρηστον γέγονε. Εἰ δὲ εἰς τοὺς μηρούς τὴν ροὴν ἐδέξατο προσφόρως ἐπιτιμώμενον, εἰς Ἱερωσύνην προβῆναι οὐ κωλυθήσεται.

(1) Τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὅπου λέγει ἐδῶ ὁ Κανὼν, ἀγκαλὰ δὲν τὰς περιέχουν οἱ τοῦ Διονυσίου καὶ τοῦ Τιμοθέου Κανόνες, ὁ παλαιὸς ὅμως Νόμος ἀναφέρει ταύτας ρητῶς, ἐπειδὴ ἡ περισσώτεραις γυναῖκες ἕως ἑπτὰ ἡμέρας καθαρίζονται (ἀγκαλὰ καὶ ἄλλαις καθαρίζονται εἰς περισσότερας ἡμέρας, κατὰ τὴν τῶν σωμάτων ἰδιοσυγκρασίαν, ὡς θέλουν οἱ ἰατροί), καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ β'. Κανόνα τοῦ Διονυσίου.

(2) Τὸ νὰ κανονίζεται εἰς τόσας ἡμέρας ἡ ἔχουσα τὰ καταμήνια καὶ μεταλαβοῦσα, δὲν ἀναφέρεται εἰς τοὺς Κανόνες τοῦ Διονυσίου καὶ Τιμοθέου, ἀλλὰ εἶναι διορισμὸς ἴδιος τοῦ Νηστευτοῦ, ὡς ἡμεῖς εὑρομένον αὐτὸ εἰς τὸ τοῦ Νηστευτοῦ χειρόγραφον Κανονικόν. Ὁ δὲ Βλάσταρις οὕτω τὸν Κανόνα συνώψισε.

(3) Σημειῶσαι ὅτι εὐρήθη ἐν τοῖς τοῦ Νηστευτοῦ Κανόσι, παρὰ χειρογράφῳ Κώδικι, ἡ διαίρεσις αὐτῆ τῆς ἀρρενοκοιτίας, οὕτως ἔχουσα. Ἡ ἀρρενοκοιτία εἶναι δύο λογίων, ἡ μὲν εἰς γυναῖκας,

ὅταν οἱ ἄνδρες πέσουν με αὐτὰς εἰς τὸ παρὰ φύσιν, ἡ δὲ εἰς ἄνδρας, ὅταν ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργάζωνται, ὡς λέγει ὁ Παῦλος. Καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνδρας, ἄλλος μὲν ἐνεργεῖ μόνον τὴν ἀρρενοκοιτίαν, ἄλλος δὲ τὴν πάσχει μόνον, ἄλλος δὲ καὶ τὴν κάμνει καὶ τὴν παθαίνει ὁ ἴδιος· καὶ χειρότερον μὲν ἀμάρτημα εἶναι τὸ νὰ τὴν κάμνῃ τινὰς ἀπὸ τὸ νὰ τὴν παθαίνῃ, πλέον δὲ χειρότερον εἶναι καὶ τὸ νὰ τὴν κάμνῃ, καὶ τὸ νὰ τὴν παθαίνῃ. Καὶ τὸ μὲν νὰ τὴν κάμνῃ τινὰς εἰς γυναῖκας ἀπλῶς ξένος, εἶναι βαρύτερον ἀμάρτημα ἀπὸ τὸ νὰ τὴν κάμνῃ εἰς ἄνδρας· τὸ δὲ καὶ νὰ τὴν κάμνῃ εἰς τὴν ἴδιαν του γυναῖκα, τοῦτο εἶναι βαρύτερον ἀπὸ τὸ νὰ τὴν κάμνῃ εἰς ξένην γυναῖκα. Ὅθεν ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα συμπεραίνομεν, ὅτι τὸ ἀνδρόγυνον ὅπου πέσει εἰς τὸ παρὰ φύσιν, πολὺ βαρύτερα κανονίζεται ἀπὸ τὸν εἰς ἄνδρας ἢ εἰς ξέναν γυναῖκα ἀρρενοκοιτήσαντα. Πόσον δὲ κανονίζεται ὁ πέσων με τὴν γυναῖκά του εἰς τὸ παρὰ φύσιν, ὅρα εἰς τὸ τέλος τῶν ἐπιτιμίων τοῦ αὐτοῦ Νηστευτοῦ.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ παρῶν Κανῶν ὅτι, ἀνίσως κἀνένας, ὅταν ἦτο παιδίον ἑπτὰ χρόνων, ἐφθάρη ἀπὸ κἀνένα, ἀγκαλά καὶ τότε διὰ τὸ ἀτελές τῆς ἡλικίας καὶ γνώσεως δὲν ἤμικτεν, Ἱερεὺς ὅμως νὰ μὴ γίνεταί, ἐπειδὴ καὶ ἐτσακίσθη τὸ σκεῦος τοῦ σώματός του καὶ ἀχρηστον ἔγινεν εἰς τὴν τῆς Ἱερωσύνης ὑπηρεσίαν. Εἰ δὲ ἐδέχθη τὴν ρεῦσιν τοῦ σπέρματος μόνον εἰς τὰ μηρία του, χωρὶς νὰ ἔμβῃ δηλαδὴ ὁ καυλὸς εἰς τὸν ἀφεδρῶνά του, ταῦτ' ἔπειν ἂν πάθῃ συγκυλισμὸν νὰ ἐπιτιμᾶται πρῶτον τὸν πρέποντα Κανόνα, καὶ ἔτσι, ἂν θέλῃ νὰ γένη Ἱερεὺς, δὲν ἐμποδίζεται (1). Ὅτι δὲ οὐ δύναται πλέον νὰ ἀποκτήσῃ τὴν παρθενίαν ὅποιος μίαν φορὴν τὴν χάσῃ, τὸ λέγει καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ περὶ Παρθενίας, καὶ ὅρα ἐν τῇ τελευταίᾳ ὑπόσημ. τῆς πρὸς τὸν Ἀμμοῦν ἐπιστολῆς τοῦ Ἀθηναίου.

ΚΑΝΩΝ Κ'.

Τὸν ἐκούσιον μὲν φόνον εἰς πενταετίαν, τὸν ἀκούσιον δὲ (2) εἰς τριετίαν τῆς Κοινωνίας ἐκβάλλομεν, εἶγε μετὰ τὴν μέγιστον ἑσπέρασ νηστειάν, ὁ αὐτόχειρ ἀκροτάτη χρῆται ξηροφαγία καὶ μετανοίας προθυμῆται καθ' ἑκάστην ποιεῖν τριακοσίας νωθρῶς δὲ διακείμενος, τὸν ὄρον τῶν Πατέρων πληροῦτω.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν κανονίζει τὸν μὲν θεληματικῶς φονεύσαντα, πέντε χρόνους νὰ μὴ μεταλάβῃ, τὸν δὲ στανικῶς, τρεῖς χρόνους. Νὰ νηστεύουν δὲ καὶ οἱ δύο ἕως τὴν ἑσπέραν καὶ νὰ κάμνουν ἄκραν ξηροφαγίαν, ποιοῦντες καθ' ἑκάστην καὶ μετανοίας τριακοσίας. Εἰ δὲ ἀμελοῦν εἰς τὸ νὰ κάμνουν ταῦτα, ἄς μὴ μεταλαμβάνουν, ὁ μὲν θεληματικῶς φονεύσας, εἴκοσι χρόνους, ὁ δὲ στανικῶς, δέκα, κατὰ τὸν νς' καὶ νζ' τοῦ Βασιλ. Ἀνάγνωθε καὶ τὸν ζς'. Ἀποστολικόν.

ΚΑΝΩΝ ΚΑ'.

Τὰς φθειρούσας τὰ ἔμβρυα κατ' ἐπιτήδευσιν καὶ τὰς διδούσας καὶ τὰς λαμβανούσας φάρμακα, ὥστε ἀμβλωθρίσαι καὶ ἄωρα τὰ βρέφη ἐκπεσεῖν, ἡμεῖς μέχρι τῶν ἑ ἢ καὶ τριῶν ἐτῶν τὸ πλεῖον, οἰκονομεῖσθαι ταύτας ὀριζόμεθα.

Ἑρμηνεία.

Ὁ Κανὼν οὗτος κανονίζει πέντε χρόνους, ἢ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τρεῖς, τὰς γυναῖκας ἐκείνας, ὅπου ἐπίτηδες

(1) Σημειῶσαι, ὅτι, ἐπειδὴ ὁ σ'. Κανὼν τοῦ Βασιλείου καθαιρεῖ ἐκεῖνον τὸν Διάκονον ἢ Ἱερέα, ὅπου πράξει τι περισσύτερον ἀπὸ τὸ φίλημα, ἢτοι κάμει συγκυλισμὸν, καὶ ἀκολούθως κωλύεται ἀπὸ αὐτὸν νὰ ἱερωθῇ ὁ ποιήσας συγκυλισμὸν διὰ τοῦτο ἡμεῖς εὐρίσκοντες σύμφωνον μὲ τὸν Βασίλειον ἐν παλαιῶν χειρῶν γραφῶν, ὅπου περιεῖχε τοὺς Κανόνας τοῦ Νηστευτοῦ, ἐδέχθημεν τὸν προσδιορισμὸν ὅπου ἐκεῖνο προστίθῃ εἰς τὸν παρόντα Κανόνα. Λέγει γὰρ, ὅτι ἐκεῖνος ὅπου ἐδέχθη τὴν ρεῦσιν εἰς τοὺς μηρούς του νὰ γίνεταί καὶ Ἱερεὺς, ὅμως ἀνίσως, Α'. καὶ ἔπαθε τοῦτο μίαν φορὴν, ἢ τὸ πολὺ πολὺ δύο, Β'. ἂν ἦναι σπουδαῖος καὶ ἐνάρετος, Γ'. νὰ κλαίῃ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν ζωὴν, καὶ Δ'. ἂν ἦτο παιδίον ἀνήλικον, ὅταν τὸ ἔπαθεν. Ὅσοι δὲ ἔπαθον τὸν τοιοῦτον συγκυλισμὸν, ἢ καὶ τὸν ἕκαμαν ὄντες εἰς ἡλικίαν, νὰ μὴ γίνωνται Ἱερεῖς, συμφώνως μὲ τὸν μέγαν Βασίλειον.

(2) Ὁ μὲν Ἀρμενόπουλος (τμήμα ε. ἐπιγραφ. γ'. τῆς ἐπιτομ. τῶν Κανόνων) ἔτσι ἀναφέρει τὸν Κανόνα τοῦ Νηστευτοῦ, χωριστὰ περιέχοντα τὸ ἐπιτίμιον τοῦ θεληματικῶς φονεύσαντος, καὶ χωριστὰ τοῦ στανικῶς, δι' ὃ καὶ εἰς τοῦτο μᾶλλον ἠκολούθησαμεν ὁ δὲ Βλάσταρις (δὲν ἤξεύρω πῶς) ἀδιάκριτον ἔχει τὸ ἐπιτίμιον ἐκείνου καὶ τούτου, ὅπερ ἀνάρμοστον. Ὑποσημειοῦμεν ἐδῶ ἕνα καθολικὸν Κανόνα καὶ ἱκανοποίησιν διὰ τοὺς φονεῖς καὶ κλέπτας καὶ τυμβωρύχους καὶ ἱεροσόλους, καὶ τοὺς ἄλλην ἀμαρτίαν κρυφίαν ποιήσαντας, ὅτι, ἐάν τινος ἐκ τούτων εὐρεθῇ πρόθυμος εἰς τὴν μετάνοιαν, δύναται νὰ παρρησιάξῃ μόνος τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸν κατὰ τόπον κριτὴν, καὶ νὰ λαμβάνῃ τὴν παι-

δειαν κατὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς νόμους, καὶ μάλιστα ἐάν ἄλλοι ἄθωοι πιασθῶν καὶ φυλακόνωνται καὶ παιδεύωνται (ὡς ἀκολουθεῖ πολλάκις) διὰ τὸν φόνον, ἢ κλεψίαν, ἢ ἱεροσυλίαν, ἢ τυμβωρυχίαν, ὅπου αὐτὸς ἔκαμε. Βεβαιοῦται ἡ καθολικὴ ἱκανοποίησις αὕτη ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα. Ὁ γὰρ Μέγας Βασίλειος ἐν τῇ ἔρμην. τοῦ λβ'. Ψαλμοῦ, οὕτω λέγει «Ἐπειδὴ τῷ σώματι ἡμάρτομεν... τῷ σώματι καὶ ἐξομολογησόμεθα, τῷ αὐτῷ κεχρημένοι ὄργανῳ πρὸς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ἀμαρτίας. Ἐλοιδορήσας; εὐλόγησον. Ἐπλεονέκτησας; ἀπόδος. Ἐμεθύσθης; νήστευσον. Ἐλαζονεύσῃς; ταπεινώθητι. Ἐφθόνησας; παρακάλεσον. Ἐφόνευσας; μαρτύρησον, ἢ τὰ ἰσοδυναμοῦντα τῇ μαρτυρίᾳ, διὰ τῆς ἐξομολογήσεως σεαυτοῦ τῷ σώματι κάκωσον.» Καὶ ὁ σοφὸς δὲ Συνίσσιος προστάζει τὸν φονεύσαντα Ἰωάννην νὰ ὑπάγῃ νὰ μαρτυρήσῃ τὸν φόνον ὅπου ἔκαμεν, Ἐπιστολῇ μδ'. Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ιδ'. τοῦ Ἀπριλίου ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν Συναξαριστὴν, ὅτι ὁ τὴν νόμφην αὐτοῦ ἄγιαν Θωμαῖδα φονεύσας πενθερὸς, ἐμαρτύρησε τὸν φόνον ὅπου ἔκαμε, καὶ παραδούς τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὸν ἄρχοντα, ἀντεφονεύθη ὑπ' αὐτοῦ. Ὅρα καὶ εἰς τὴν γ'. ὑπόθεσιν σελ. 20. τοῦ Ἐδριγετινοῦ, πῶς εἰς Μοναχὸς ἐπαραστάθη εἰς τὸν ἄρχοντα, καὶ μαρτυρήσας τὰς ἀμαρτίας του, ἐζήτη νὰ παιδευθῇ κατὰ τοὺς νόμους. Ἀλλὰ τοῦ ἄρχοντος μὴ παιδεύσαντος αὐτὸν, ἐκεῖνος μόνος ἔβαλε σιδηρᾶν ἄλυσον εἰς τὸν λαμβόν του καὶ εἰς τοὺς πόδας του, καὶ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς τελευταίας του φανέντος Ἀγγέλου καὶ λύσαντος τὰ δεσμὰ ὁμοῦ καὶ τὰς ἀμαρτίας του διὰ τὴν ὁπομονὴν του, παρευθὺς ἐκοιμήθη.

θανατόνουσι τὰ ἐν τῇ κοιλίᾳ των ἔμβρυα. Ὅμοίως καὶ ἐκεῖνας τὰς γυναικας, ὁποῦ δίδουσι εἰς τὰς ἐγγαστρο-
μέναις βότανα, ἢ ἄλλα τινὰ κατασκευαστὰ εἶδη, διὰ νὰ ἀποβάλλουν τὰ βρέφη ἄωρα καὶ νεκρά (1). Ὅρα τὸν
ξς'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὸν ἰά. τῆς σ'.

ΚΑΝΩΝ ΚΒ'.

«Ἡ ἀκουσίως τὸ βρέφος ἀποβαλοῦσα, εἰς ἓν ἔτος τὴν ἐπιτίμησιν δέχεται».

Ἑρμηνεία.

Ἐκείνη δὲ ἡ γυνὴ ὁποῦ οὐσα ἐγγαστρομένη ἀπέβαλε τὸ βρέφος χωρὶς νὰ θέλῃ (ἀπὸ τινὰ περίστασιν ἀκού-
σιον), ἓνα χρόνον κανονίζεται ἀπὸ τὸν παρόντα Κανὸνα νὰ μὴ μεταλάβῃ (2).

ΚΑΝΩΝ ΚΓ'.

Ἡ δὲ τῷ βρέφει ἐπικοιμωμένη καὶ ἀποπνιξασα, μετὰ ἔτη γ' τῆς Κοινωνίας ἀξιοῦται, κρεῶν ρη-
ταῖς ἡμέραις ἀπεχομένη, καὶ τυροῦ καὶ τὰ λοιπὰ ἐμπόνως ἐπιτελοῦσα. Καὶ εἰ μὲν ἐκ ραθυμίας ἢ ἀ-
κρασίας τῶν γονέων τοῦτο συνέβη, φόνῳ ἐκουσίῳ παρειασται· εἰ δὲ ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου,
συγγνώμης τὸ πρᾶγμα ἄξιον· πλὴν καὶ τοῦτο δεῖται μετρίων ἐπιτιμιῶν. Δι' ἕτερα γὰρ πταίσματα ἢ
ἐγκατάλειψις αὕτη γέγονε.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρὼν Κανὼν τρεῖς χρόνους κανονίζει νὰ ἀπέχη ἀπὸ τὴν Κοινωνίαν ἢ γυναῖκα ἐκείνη ὁποῦ, ὅταν
ἐκοιμάτο, ἐπλάκωσε τὸ βρέφος τῆς καὶ τὸ ἐπνίξε. Νὰ μὴ τρώγῃ δὲ ἢ τοιαύτη κρέας ἢ τυρὶ, εἰς τόσον διωρι-
σμένον καιρὸν, ἀλλὰ καὶ ἄλλας ἀγαθοεργίας νὰ κάμνῃ μὲ πόνον τῆς καρδίας τῆς. Καὶ εἰ μὲν ἀπὸ ἀμέλειαν,
ἢ ἀκρασίαν, (πολυφαγίαν δηλ. καὶ πολυποσίαν, ἢ ἄλλην ἀκόλαστον ὀρεξίν τῶν γονέων) ἠκολούθησε τοῦτο, μὲ
τὸν θεληματικὸν φόνον παρομοιάζεται· εἰ δὲ ἠκολούθησεν, ὄχι ἀπὸ αἰτίαν τοιαύτην τῶν γονέων, ἀλλὰ ἀπὸ
ἐπιβουλῆν καὶ ἐνέργειαν διαβολικὴν, ἄξιον μὲν συγχωρήσεως εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὅμως πάλιν χροιάζεται μετρία
ἐπιτίμια καὶ Κανὸνα, ἐπειδὴ ἡ ἐγκατάλειψις αὕτη τοῦ Θεοῦ, ὁποῦ ἠκολούθησεν εἰς αὐτοὺς, ἔγινε δι' ἄλλας
προτητερινὰς, ἢ ἐνεστῶσας, ἢ μελλούσας ἁμαρτίας των (3).

ΚΑΝΩΝ ΚΔ'.

«Παιδίου ἀβαπτίστου ἀποθανόντος τῇ τῶν οικείων γονέων ἀμελείᾳ, εἰς γ' ἔτη οἱ γονεῖς τῆς Κοινω-
νίας ἐκθάλλονται, ξηροφαγοῦντες ἐν αὐτοῖς καὶ γονάτων κλίσει τὸ Θεῖον ἐξιλεούμενοι, κλαυθμῷ καὶ
τῇ κατὰ δύναμιν ἐλεημοσύνῃ, ποιοῦντες καὶ καθ' ἐκάστην μετανοίας μ'» (4).

(1) Σημείωσαι ὅτι ἐν χειρογράφῳ Κώδῃκι τοὺς Κανόνας τοῦ
Νηστευτοῦ περιέχοντι, εὑρομεν καὶ τοῦτο, κατὰ τὸν παρόντα
Κανόνα, ὅτι διαφόρως μεταχειρίζονται αἱ γυναῖκες τὰ τοιαῦτα
βότανα, ἀλλαι μὲν πίνουσι ταῦτα ἢ τρώγουσι, διὰ νὰ μὴ ἐγγα-
στροβοῦν ποτὲ, ἀλλαι φονεύουσι τὰ βρέφη, ὅταν τὰ συλλάβουν,
ἢ ἦναι κοντὰ νὰ γεννηθοῦν (ὅπερ εἶναι χειρότερον ἁμάρτημα
ἀπὸ τὸ πρῶτον), ἀλλαι δὲ κάθε μῆνα κάμνουσι φόνον μὲ τὰ
τοιαῦτα βότανα, ὅπερ εἶναι χειρίστον τῶν ἄλλων. Δι' ὃ αἱ τοῦτο
ποιοῦσαι τρεῖς χρόνους νὰ ἐμποδίζονται τῆς Κοινωνίας, καὶ καθ'
ἐκάστην νὰ κάμνουν ξηροφαγίαν καὶ μετανοίας ρ'.

(2) Διὰ τοῦτο προσοχὴν μεγάλην πρέπει νὰ ἔχουν τότεν αἱ
γυναῖκες ὁποῦ εἶναι ἐγγαστρομένηαι, νὰ μὴ ἀσηκῶνουν κανένα
βάρος (καὶ μάλιστα ὅταν ἦναι ἑπτὰ, ἢ ὀκτὼ μηνῶν), νὰ τρώ-
γουν ὅταν ὀσφρανθοῦν μυρωδίαν φαγητοῦ ἢ ἄλλου τινός, καὶ νὰ
φυλάττωνται ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα, ὅσα ταῖς πρὸξενοῦν βάρος
καὶ ἐνόχλησιν. Τόσον καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι εὐθὺς ὁποῦ συλλά-
βουν αἱ γυναῖκες των, πρέπει νὰ μὴ κοιμῶνται εἰς ἓνα κρεβάτι
μαζὶ οὔτε νὰ σμίγουν πλέον μὲ αὐτάς, οὔτε νὰ τὰς κτυπεῦν, ἢ
ἄλλην κάμμιαν λύπην καὶ ἐνόχλησιν νὰ δίδουν εἰς αὐτάς, διὰτι
ἀπὸ ὅλα ταῦτα τὰ αἰτία ἀποβάλλουσιν αἱ γυναῖκες των τὰ παι-

δια, καὶ γίνονται οἱ ταλαίπωροι φονεῖς. Δι' ὃ καὶ ὅσοι Ἱερεῖς
εἶναι ὕπανδροι, ἢ ἔχουν νὰ γένουν Ἱερεῖς, ἂν κάμνουν κανένα
ἀπὸ αὐτὰ καὶ ἀποβάλῃ τὸ βρέφος ἢ γυνὴ των, οἱ μὲν ὄντες
Ἱερεῖς καθαίρονται, οἱ δὲ μέλλοντες ἱερωθῆναι κωλύονται τῆς
Ἱερωσύνης, διὰ τὸν φόνον ὁποῦ ἔκαμαν.

(3) Καὶ τοῦτον τὸν Κανόνα ἀναφέρει ὁ Ἀρμενόπουλος, ὅτι
εἶναι τοῦ Νηστευτοῦ (τμῆμ. σ'. τῆς ἐπιτομῆς τῶν Κανόνων.)

(4) Σημείωσαι ὅμως, ὅτι εἰς πολλὰ χειρόγραφα βιβλία εὐρή-
καμεν καὶ ταύτην τὴν προσθήκην ἐν τῷ παρόντι Κανόνι τοῦ Νη-
στευτοῦ, ὅτι ἂν τὸ βρέφος ἦναι ἑπτὰ μόνον ἡμερῶν καὶ ἀποθάνῃ
ἀβάπτιστον, οἱ γονεῖς του νὰ ἐμποδίζονται ἀπὸ τὴν Κοινωνίαν
μ' ἡμέρας, καὶ νὰ ξηροφαγοῦν εἰς αὐτάς, καὶ καθ' ἐκάστην νὰ
κάμνουν μετανοίας μ'. Νομίζω δὲ νὰ ἔγινεν ἡ συγκατάβασις
αὕτη πρὸς αὐτοὺς, ἐπειδὴ ἦτο συνήθεια, ὡς φαίνεται, πρὸ τῶν
ὀκτῶ ἡμερῶν παιδίον νὰ μὴ βαπτίζεται, ἀκολουθοῦσα εἰς τὸν
λόγον τῆς ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ γινομένης περιτομῆς, ἀντὶ τῆς ὁ-
ποίας γινεται ἤδη τὸ βάπτισμα. Ὅθιν, διὰ νὰ μὴ ἀκολουθοῦσι
τὰ τοιαῦτα, πρέπει ἀπαρτηρήτως εἰς ὅποιαν ἡμέραν ἀσθενήσῃ
τὸ βρέφος, νὰ βαπτίζεται, κατὰ τὴν λε'. ἀπόκρισιν τοῦ Χαρτο-
φύλακος Πέτρου (σελ. 395 τῆς Γιοῦρ Γραικορ.)

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν κανονίζει τοὺς γονεῖς ἐκείνους, διὰ τὴν ἀμέλειαν τῶν ὁποίων ἀπέθκνεν ἀβάπτιστον τὸ παιδίον των, διορίζων ὅτι τρεῖς χρόνους νὰ μὴ μεταλαμβάνουν, νὰ ξηροφαγοῦν, νὰ κλαίουν, καὶ νὰ μετνοοῦν, νὰ κάμνουν ἐλεημοσύνην, καὶ νὰ ποιοῦν καθ' ἡμέραν μετνοίας τεσσαράκοντα. (1)

ΚΑΝΩΝ ΚΕ'.

Μοναχὴ ἐτέραις συνεγνωκυῖα μοιχεῖαν ἢ παιδοφθορίαν, καὶ μὴ φανεροῦσα τῇ Προεστῶσῃ, ἴσον ἔχει τὸ ἐπιτίμιον τῇ πραττούσῃ, κατὰ τὸν σά. Κανόνα τοῦ μεγάλου Βασιλείου.

Ἑρμηνεία.

Διορίζει ὁ Κανὼν αὗτος, ὅτι ἡ Καλογραῖς ἐκείνη, ὅπου εὐρίσκεται μὲ ἄλλας Καλογραῖς εἰς Μοναστήριον, ἐὰν καταλάβῃ, ὅτι κάμνῃ ἀπ' αὐτὰς μοιχεύεται ἀπὸ τινος (2), ἢ ἐφθάρῃ πρὸ τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς ἡλικίαν (3) καὶ δὲν φανερώσῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν Ἠγουμένην, διὰ νὰ τὸ διορθώσῃ, ἀλλ' ἐσιώπησῃ, νὰ κανονίζεται παρόμοια μὲ ἐκείνην ὅπου ἔκαμε τοῦτο, διατὶ ἠμποροῦσε νὰ ἐμποδίσῃ τὸ κακὸν καὶ δὲν τὸ ἐμπόδισε, κατὰ τὸν σά. τοῦ Βασιλείου. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν κέ. τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ.

ΚΑΝΩΝ ΚΣ'.

Τὰς ἐκτιθεμένας τὰ οἰκεῖα βρέφη πρὸς ταῖς εισόδοις τῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς φονευτρίαις ὁ νόμος κολάζει, καὶ τινες ἀνελόμενοι ταῦτα περιποιήσονται.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανὼν ὡς φονευτρίαις κανονίζει τὰς γυναῖκας ἐκείνας ὅπου ρίπτουν τὰ βρέφη των εἰς τὰς θύρας τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τὰ παίρνουσι τινες καὶ τὰ ἀνατρέφουν (4). Ὅρα καὶ τὸν ζς'. Ἀποστολικὸν, καὶ τὸν πδ'. τῆς ς'. καὶ π'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ.

ΚΑΝΩΝ ΚΖ'.

Τὸν ἐκουσίως μετανοοῦντα κλέπτην, ἕως μ' ἡμερῶν τῆς Κοινωνίας ἀπείργομεν, τὸν δὲ ἐλεγχθέντα, ἕως μηνῶν ἕξ, μετὰ τὴν θ'. ξηροφαγοῦντα, καὶ μετανοίας ρ' καθ' ἑκάστην ποιοῦντα.

Ἑρμηνεία.

Εἰς τεσσαράκοντα ἡμέρας κανονίζει ὁ παρῶν Κανὼν τὸν κλέπτην ἐκεῖνον ὅπου ἀφ' ἑαυτοῦ μαρτυρήσῃ ὅτι

(1) Καὶ τοῦτον μαρτυρεῖ ὁ Ἀρμενόπουλος ὅτι εἶναι τοῦ Νηστευτοῦ (ἐν τῇ ἐπιτομ. τῶν Κανόνων). Σημείωσαι δὲ ὅτι, εἰ μὲν τὸ νήπιον εἶναι ὑγιές, πρέπει μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀφ' οὗ γεννηθῆ νὰ βαπτίζεται κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον (τμῆμ. ε'. ἐπι-ἐπιγραφ. α'. τῆς ἐπιτομ. τῶν Κανόνων ἐν σελ. 47 τῆς καλουμένης βίβλ. ιγ'. Γραικορωμάνι) καὶ τὴν πρώτην ἀπόκρισιν τοῦ Χαρτοφύλακος Πέτρου (σελ. 398. τῆς αὐτῆς βίβλου). Εἰ δὲ ἀσθενήσῃ καὶ κινδυνεύῃ εἰς θάνατον, ἀνίσως τὸ βαπτιστὴν Ἱερέως μὲ μόναις τὰς τρεῖς καταδόσεις καὶ τὰς ἐπικλήσεις τῆς ἁγίας Τριάδος, δὲν εἶναι χρεῖα πλέον ἂν ζήσῃ αὐτὸ μετὰ ταῦτα, νὰ διαβάξῃ εἰς αὐτὸ τὰς πρὸ τοῦ βαπτισθῆναι εὐχὰς ἢ τοὺς ἐφορκισμοὺς, κατὰ τὸν Ἀρμενόπουλον (αὐτόθι) καὶ τὸν Ἠλίαν τὸν Κρήτης Μητροπολίτην (ἐν σελ. 340. τῆς αὐτῆς βίβλου)· ἐὰν δὲ καὶ Ἱερέως δὲν εὐρίσκεται εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, καὶ τὸ παιδίον κινδυνεύῃ, πρέπει νὰ τὸ βαπτίσῃ ὅποιος εὐρεθῆ ἐκεῖ παρῶν, ἢ Μοναχὸς, ἢ Διάκονος κατὰ τὸν Ἅγιον Νικηφόρον (ὄρα τὸν ς'. Κανόνα αὐτοῦ τὸν λεγθέντα ἐκ τῶν πρακτικ.) ἢ λαϊκὸς, Χριστιανὸς ὄμως, ἢ καὶ ὁ ἴδιος πατήρ τοῦ παιδίου, κατὰ τὸν αὐτὸν Ἅγιον Νικηφόρον (Καν. ζ'. καὶ παρὰ Ἀρμενοπούλ. τμῆμ. ε'. ἐπιγραφ. α'. τῆς ἐπιτομῆς τῶν Κανόνων)· δὲν χωρίζεται δὲ ἀπὸ

τὴν γυναῖκά του ὁ ἐν τοιαύτῃ περιστάσει βαπτίσας πατήρ τὸ παιδίον του, διατὶ, καθὼς ὁ Ἱερέως δὲν κωλύεται ἀπὸ τὸ νὰ βαπτίσῃ τὸ ἴδιόν του παιδίον, κατὰ τὸν Πέτρον Χαρτοφύλακα τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας (σελ. 4002. τοῦ β'. τόμου τῶν Συνοδικῶν), ἔτσι μηδὲ ὁ λαϊκὸς χωρίζεται τῆς γυναίκος του, διατὶ εἰς τὸν Ἱερέως ἐβάπτισε τὸ παιδίον του. Τότε ἀληθῶς χωρίζεται ἐὰν ἀναδεχθῆ τοῦτο ἐκ τοῦ βαπτίσματος, ἐπειδὴ καὶ ἔγιναν μὲ τὴν γυναῖκά του πνευματικὰ ἀδέλφια κατὰ τὸν Βλάσταριν (σοιχ. β'.) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τοῦ ς'. τῆς ἐν Νεοκαισαρ. Ταῦτα μὲν οἱ ἀνωτέρω, ὁ δὲ Βαλσαμῶν καὶ Βλάσταρις λέγουσι νὰ βαπτίζονται παρὰ Ἱερέως ἂν ζήσουν τὰ ἀνωθεν νήπια, καὶ ὄρα τὴν ὑποσημ. τοῦ μζ'. Ἀποστολικῶ.

(2) Ὅρα ὅτι μοιχεῖαν ὀνομάζει ὁ Κανὼν τὴν εἰς Καλογραῖας πορνείαν, συμφώνως μὲ τὸν ιθ. καὶ ξ'. τοῦ Βασιλείου.

(3) Τὴν παιδοφθορίαν γὰρ ἔτσι τινὲς ἐρμηνεύουν νὰ ἦναι ἡ τῆς ἀνηλίκου κόρης φθορὰ, ἢ πρὸ τῶν ιδ' ἐτῶν.

(4) Καὶ τοῦτον μαρτυρεῖ ὁ Ἀρμενόπουλος, ὅτι εἶναι τοῦ Νηστευτοῦ (τμῆμ. ς'. τῆς ἐπιτομ. τῶν Κανόνων), προσθέτωντας ὅτι τοῦτο διωρίσθη καὶ ὑπὸ Συνοδικῆς ἀποφάσεως.

ἔκλεψε. Ἐκεῖνον δὲ ὁποῦ μαρτυρηθῆ ἀπὸ ἄλλους, ἐξ ἡμέρας κανονίζει νὰ μὴ μεταλάβῃ, ὅστις καὶ νὰ ξηροφαγῆ μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ μετνοίξῃ καθ' ἑκάστην νὰ κάμνῃ ἐκκτόν (1). Ὅρα καὶ τὸν γ'. τοῦ Νεοκαισαρείας.

ΚΑΝΩΝ ΚΗ'.

Ὁ δημοσίου κλοπῆς ἐαλωκὸς περὶ τὰ λεγόμενα κεφαλαιώδη κλέμματα, εἰς Ἱερωσύνην οὐκ ἔρχεται ἀλλ' εἰ καὶ μετὰ ταύτην τῷ πᾶσι περιπέσειε τούτω, τῆς Ἱερωσύνης ἀπογυμνοῦται, κατὰ τὸν κέ. τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανῶν ἐμποδίζει νὰ μὴ γίνεταί Ἱερεὺς ἐκεῖνος, ὁποῦ πικροθῆ καὶ μαρτυρηθῆ, ὅτι ἔκλεψε πράγματα κεφαλαιώδη, ἢ τὰ προξενούοντα εἰς τὸν κλέψαντα κεφαλικὴν τιμωρίαν ἀλλὰ καὶ ἂν τινὰς, ὄντας Ἱερεὺς, κλέψῃ τὰ τοιαῦτα κεφαλαιώδη, καθαίρεται κατὰ τὸν κέ. Ἀποστολικόν, ὅν ἀνάγνωθι, ἵνα μάθῃς ἐκεῖ καὶ ποῖα εἶναι ἡ κεφαλικὴ τιμωρία.

ΚΑΝΩΝ ΚΘ'.

Τὸν τυμβωρύχον εἰς ἔτος ἐν ὀρίζομεν ἀκοινωνήτον, μετὰ τὴν θ'. ξηροφαγοῦντα, καὶ μετανοίας διακοσίας ἐκάστης ἡμέρας βάλλοντα.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανῶν κανονίζει ἐκεῖνον ὁποῦ ἀνοίγει τοὺς τάφους, ἕνα χρόνον νὰ μὴ μεταλάβῃ, ὅστις καὶ νὰ ξηροφαγῆ μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ καθ' ἡμέραν νὰ κάμνῃ μετνοίας διακοσίας (2). Ἀνάγνωθι καὶ τὸν ξς'. τοῦ Βασιλείου.

ΚΑΝΩΝ Λ'.

Ἡ Ἱερουλίαι, ἐν ἐλάττονι χρόνῳ, ἢ ἡ μοιχεία κολάζεται, κατὰ τὸν Ἅγιον Γρηγόριον Νύσσης, οἰκονομεῖται δὲ ἕως τριετίας.

Ἑρμηνεία.

Ὁ παρῶν Κανῶν κανονίζει τὸν ἱερόσυλον νὰ μὴ μεταλάβῃ τρεῖς χρόνους (3). Ὅρα καὶ τὸν οβ'. Ἀποστολ.

ΚΑΝΩΝ ΛΑ'.

Τοὺς ἐξ ἀνάγκης (ἢ χωρὶς ἀνάγκης) ἐπιορκήσαντας, ἕνα χρόνον τὴν Κοινωνίαν δεῖν φήθημεν ὑπερτίθεσθαι, μετὰ τὴν θ'. ξηροφαγοῦντας, καὶ διακοσίας πεντήκοντα καθ' ἑκάστην μετανοίας ποιοῦντας.

Ἑρμηνεία.

Κανονίζει ὁ παρῶν Κανῶν ἐκεῖνους, ὁποῦ κάμνουν ὄρκον ψευδῆ, ἢ καὶ παραβοῦν τὸν ὄρκον ἐξ ἀνάγκης (ἢ καὶ χωρὶς ἀνάγκης) (4) ἕνα χρόνον νὰ μὴ κοινωνήσουν, ξηροφαγοῦντες κατὰ τὴν ἐνάτην ὥραν, καὶ κάμνοντες καθ' ἑκάστην μετανοίας διακοσίας. Ὅρα καὶ τὸν κέ. Ἀποστολικόν, καὶ τὸν ιδ'. τῆς ς'.

(1) Ὁμοίως καὶ τοῦτον μαρτυρεῖ ὁ Ἀρμενόπουλος (τμήμα ε. ἐπιγραφή γ'. τῆς ἐπιτομ. τῶν Κανόνων), παρηλλαγμένον ὅμως. Λέγει γὰρ ὅτι εἰς τρεῖς χρόνους τὸν ἐξομολογηθέντα τοιχωρύχον, ἢ τὸν κλέπτην, κανονίζει ὁ Νηστευτῆς καὶ θαυμάζω πῶς τοῦτο λέγει, εἰς καιρὸν ὁποῦ ὁ βαρύτερος τῶν ἄλλων ἐπιτιμητῆς, ὁ Βασιλεὺς, λέγω, ὀλιγώτερον τὸν κλέπτην κανονίζει. Ὁ δὲ Νύσσης τὸν τοιχωρύχον οὐδόλως ἐμπόδισεν ἀπὸ τὴν θείαν Κοινωνίαν, διὰ δὲ τὸν ἀπὸ ἄλλους ἐλεγχθέντα κλέπτην, οὐδὲν λέγει ὁ Ἀρμενόπουλος (αὐτόθι).

(2) Καὶ τοῦτον ὁ Ἀρμενόπουλος μαρτυρεῖ (τμήμ. ε. ἐπιγραφή γ'. τῆς ἐπιτομῆς τῶν Κανόνων).

(3) Πλὴν κατὰ τὴν οἰκονομίαν ὁποῦ συνθίξαι ὁ Νηστευτῆς, ἢ τὸν νὰ ξηροφαγῆ μετὰ τὴν ἐνάτην, καὶ νὰ κάμνῃ γονυκλισίας

τ'. Σημειώσεως δὲ ἄξιον εἶναι τὸ νὰ εἰποῦμεν ἐδῶ, ὅτι ἀνίσως ὁ ἱερόσυλος κανονίζεται ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸν μοιχόν, κατὰ τὸν Νύσσης Γρηγόριον, ὁ δὲ μοιχὸς κανονίζεται ἀπὸ τὸν ιγ'. Κανόνα τοῦ Νηστευτοῦ τρεῖς χρόνους, λοιπὸν ὁ ἱερόσυλος ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς τρεῖς χρόνους πρέπει νὰ κανονισθῆ.

(4) Ἀγκαλὰ καὶ πρέπει νὰ ᾖναι διαφορετικὸν τὸ ἐπιτίμιον τοῦ ἐξ ἀνάγκης καὶ χωρὶς ἀνάγκης ἐπιορκήσαντος βλέποντες ὅμως ἡμεῖς τὸν Βλάσταριν νὰ ἐπιφέρῃ τὸν Κανόνα τοῦ Νηστευτοῦ ἀδιόριστον, ὑπερὰ ἀφ' οὗ εἶπε τοὺς ἐξ ἀνάγκης καὶ χωρὶς ἀνάγκης ἐπιορκήσαντας, οὕτως αὐτὸν ἐγράψαμεν, οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ Πνευματικοὶ Πατέρες, ἃς δίδουσι τὸ ἐπιτίμιον διωρισμένον, καὶ μετὰ διακρίσεως εἰς αὐτούς.

E.Y. Δ. Π. Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ